

ZBORNİK PRISPEVKOV

učencev in dijakov, ki so sodelovali v Pedagoški akciji
Zveze delovnih invalidov Slovenije v letu 2012

Ljubljana, december 2012

Izdala: Zveza delovnih invalidov Slovenije
Ljubljana, december 2012

Tisk in oblikovanje: Birografika Bori d. o. o., Ljubljana
Naklada: 300 kom

ISSN 2232-5158

2012 – EVROPSKO LETO AKTIVNEGA STARANJA IN SOLIDARNOSTI MED GENERACIJAMI

Leto 2012 je priložnost za razmislek o tem, kako je evropska družba pripravljena na dejstvo, da se življenjska doba evropskih prebivalcev daljša. Zmanjševati se bo začelo število delovno aktivnega prebivalstva, medtem ko se bo število prebivalcev nad 60 let vsako leto večalo. Dejstvo, da se evropska družba stara, posamezniki in družba vse prevečkrat doživljamo kot grožnjo in ne kot dosežek. V starostnikih in starajočih se invalidih pogosto vidimo breme za mlajše, delovno aktivne ljudi. In vendar so današnji starejši veliko bolj zdravi kot prejšnje generacije, njihovo znanje in izkušnje pa so lahko mlajšim v dragoceno pomoč in podporo.

Zveza delovnih invalidov Slovenije je za letošnjo pedagoško akcijo izbrala teme oziroma naslove, ki so bili povezani z invalidi v povezavi s staranjem in medgeneracijskim sodelovanjem.

S svojimi literarnimi in likovnimi prispevki ter ob nesebični pomoči mentorjev so učenci in dijaki na svojstven način prikazali razumevanje invalidnosti ob temah oziroma okvirnih naslovih:

»KO SE INVALIDNOSTI PRIDRUŽI ŠE STAROST«;

»MLADI IMAJO MOČ, STARI PA MODROST«.

*Življenje je bogato tudi v starosti in kljub invalidnosti se tudi družba vse bolj zaveda, kako dragocen je lahko prispevek teh prebivalcev. Prav o tem govori pojem **aktivno staranje**: da lahko polno živimo ter v službi, doma in v družbi veliko prispevamo, tudi ko se postaramo. Od tega bomo imeli korist mi sami in družba kot celota.*

Evropsko leto aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti je bilo zato namenjeno iskanju in vzpostavljanju novih praks ter spodbujanju oblikovalcev politike in interesnih skupin k promociji aktivnega staranja na vseh ravneh. Naloga politikov je bila v letu 2012 izboljšati možnosti za aktivno staranje in samostojno življenje starostnikov in starajočih se invalidov, in sicer na tako različnih področjih, kot so zaposlovanje, zdravstveno varstvo, socialne storitve, izobraževanje odraslih, prostovoljstvo, stanovanjska politika, informacijske storitve, promet itd. ...

Zahvaljujemo se društvom invalidov, ki so pomagala pri izvedbi pedagoške akcije v letu 2012. Iskrena zahvala pa velja učiteljem – mentorjem za njihovo podporo ter učencem in dijakom za sodelovanje.

*Drago Novak,
predsednik Zveze delovnih invalidov Slovenije*

SEZNAM OBJAVLJENIH

LIKOVNI IZDELKI

Stran

- 0V Učenci 1. r. (OPB): DRUŽENJE, OŠ Dobrovo
6 Lovro Petrič Halužan, 2. r., OŠ Miren
7 Klara Kovač, 3. r., OŠ Trbovlje, PŠ Alojza Hohkrauta
9 Mihaela Cigoj, 3. r., OŠ Kanal, PŠ Kal
11 Mark Šinigoj: NA SPREHODU S PRIJATELJEM, 3. r., OŠ Dornberk
12 Jasmina Tancoš, 7. r., OŠ Deskle
13 Vesna Randl: PLES S STAROSTNIKI, IV./V. st., OŠ Kozara Nova Gorica
14 Urška Marc: JAZ IN MOJA BRINA, 4. r., OŠ Kozara Nova Gorica
15 Anisa Kohne: POMAGAL SEM INVALIDU, 4. r., OŠ Poljčane
16 Tinkara Kovač: 1. r., OŠ Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj
17 Anja Kolenc, 1. r., OŠ Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj
18 Ana Jančič, Jure Pihler, Tilen Golob Šimenko, 5. r., OŠ Ljudski vrt Ptuj, PŠ Grajena
20 Lana Lanišek, 6. r., OŠ Trbovlje
21 Neli Okroglič, 7. r., OŠ Deskle
22 Matej Škabar, OSTARELE OBISKUJEM, POMAGAM NOSITI IZ TRGOVINE, 5. r., OŠ Kozara Nova Gorica
22 Anej Reja: NA SPREHODU, 6. r., OŠ Dobrovo
24 Tinkara Prinčič: SLEPI V PROMETU, 2. r., OŠ Dobrovo
26 Maja Kragelj, 8. r., OŠ Solkan
28 Nia Svenšek, 1. r., OŠ Mladika Ptuj
29 Julija Tomažič, 7. r., OŠ Radlje ob Dravi, PŠ Remšnik
30 Gloria Košmrli Dobršek: MLADI IMAJO MOČ, STAREJŠI PA MODROST, 3. r., OŠ Narodnega heroja Rajka Hrastnik
32 Rebeka Štokelj Hlede, 6. r., OŠ Ivana Roba Šempeter pri Gorici
34 Urška Dolar, IV. st., II. OŠ Žalec
35 Ana Marija Haložan, 8. r., OŠ Ljudski vrt Ptuj
37 Julija Potrbin, 2. r., OŠ Ivana Cankarja Trbovlje
38 Rebecca Winkler Milovanovič, 7. r., OŠ Čepovan
39 Denis Pašagič, 2. r., OŠ Toneta Čufarja Jesenice
40 Aljaž Papič, 4. r., OŠ Bakovci
42 Tara Ipavec, 8. r., OŠ Solkan
43 Aldina Clarisa Ban, 6. r., OŠ Olge Meglič Ptuj
44 Kaja Čotar, 7. r., OŠ Lucijana Bratkoviča Bratuša Renče

PESMI

- 8 Tilen Cvetko: ŽIVLJENJE INVALIDA, 8. r., OŠ Muta
10 Jasmina Stražišar: MOJA BABICA, 6. r., OŠ Ribnica na Pohorju
14 Zala Potočnik: MLADI IN STARI, 8. r., OŠ Trzin
14 Žan Krček: Z ROKO V ROKI, 5. r., 2. OŠ Slovenska Bistrica
17 Melanie Kuhar: MLADI IN STARI, 4. r., OŠ Bakovci
21 Katja Potisk: PODAJMO SI ROKO, 9. r., OŠ Gustava Šiliha Laporje
21 Katarina Bratina: POMAGAJMO SI, 6. r., OŠ Solkan
25 Simon Mišič: BRAVO, JUNAKI NAŠI, 5. r., OŠ 11. maj Grahovo
27 Sara Rosalia Gutschi: MLADI IMAJO MOČ, STARI PA MODROST, 5. r., OŠ Olge Meglič Ptuj
27 Eva Mihelič: MOJA BABICA, 4. r., OŠ Ribnica na Pohorju

- 30 Neža Jeklin: Z BABICO SE IMAVA RADI, 6. r., OŠ Kanal
34 Kristjan Zalar: INVALIDI, 5. r., OŠ 11. maj Grahovo
39 Maja Križnič: MLADI IMAJO MOČ, STARI PA MODROST, 8. r., OŠ Kanal
43 Gloria Plevnik: PRABABICA, 8. r., OŠ Ribnica na Pohorju
43 Žan Sapač: SAM, 2. l., Srednja zdravstvena šola Slovenj Gradec
43 Tjaša Založnik: GOLOBICA DRUGAČNEGA SVETA, 9. r., Prva OŠ Slovenj Gradec
44 Nejc Ašič: KO SE INVALIDNOSTI PRIDRUŽI ŠE STAROST, 2. l., Gimnazija in ekonomska srednja šola Trbovlje

SPISI

- 6 Luka Lukač: ZGODOVINA INVALIDOV, 7. r., OŠ Bakovci
7 Marko Plankelj: STARANJE INVALIDOV, 9. r., OŠ Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj
8 Zala Paradiž: INVALIDI V MOJIH OČEH, 6. r., OŠ Podgorje pri Slovenj Gradcu
9 Iza Tinta: MLADI IMAMO MOČ, STARI PA MODROST, 8. r., OŠ Franja Goloba Prevalje
10 Blažka Praper: MOJ DEDEK - INVALID, 4. r., OŠ Šentjanž pri Dravogradu
10 Jerica Vižintin: KO SE INVALIDNOSTI PRIDRUŽI ŠE STAROST, 8. r., Prva OŠ Slovenj Gradec
11 Ana Krebs: KO SE INVALIDNOSTI PRIDRUŽI ŠE STAROST, 9. r., OŠ Radlje ob Dravi
13 Domen Dolanc: MLADI IMAJO MOČ, STARI PA MODROST, 1. l., Srednja tehniška in poklicna šola Trbovlje
14 Sven Pliberšek: MOJA BABICA, 3. r., OŠ Antona Ingoliča Spodnja Polskava
15 Andrej Bombek: MLADI IMAJO MOČ, STARI PA MODROST, 3. l., Srednja tehniška in poklicna šola Trbovlje
17 Žan Brezovnik: OBISK V DOMU SVETE EME, 4. r., OŠ Šentjanž pri Dravogradu
19 Jošt Krivonog: KO SE INVALIDNOSTI PRIDRUŽI ŠE STAROST 7. r., OŠ Črna na Koroškem
19 Anika Murovec: POČITNICE, 7. r., OŠ Čepovan
23 Nika Šoštaric: KO SE INVALIDNOSTI PRIDRUŽI ŠE STAROST, 6. r., OŠ Olge Meglič Ptuj
23 Tanja Turičnik: MLADI IMAJO MOČ, STARI PA MODROST: ŽIVLJENJE INVALIDA V (MED)GENERACIJSKEM KROGU, 8. r., OŠ Prežihovega Varanca Ravne na Koroškem
25 David Kovačič: TEKMOVANJE V PLAVANJU, 4. r., OŠ Dornberk
25 Noel Gregori: PIŠEM PISMO STAREMU ATU, 9. r., OŠ Koroška Bela
27 Tamara Krivec: MLADI IMAJO MOČ, STARI PA MODROST, 8. r., OŠ Črna na Koroškem
29 Miha Krištofelc: MOJ STRIC VIKI, 6. r., OŠ Podgorje pri Slovenj Gradcu
31 Laura Brečko: MLADI IMAJO MOČ, STARI PA MODROST, 8. r., OŠ Trzin

- 31 **Primož Lesjak:** MOJE SREČANJE Z INVALIDOM, 8. r., OŠ Muta
- 33 **Polona Šuligoj:** PLANINSKI POHOD, 8. r., OŠ Čepovan
- 33 **Jana Skočir:** POMAGALA SEM INVALIDU, 4. r., OŠ Dornberk
- 36 **Jošt Kos:** MLADI IMAJO MOČ, STARI PA MODROST, 7. r., OŠ Juričevega Drejkča Ravne na Koroškem
- 36 **Laura Borovnik:** KO SE TI ŽIVLJENJE OBRNE NA GLAVO, 8. r., OŠ Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj
- 36 **Ajda Herman:** MLADI IMAJO MOČ, STARI PA MODROST, 2. l. ; Gimnazija in ekonomska srednja šola Trbovlje
- 38 **Tine Križ:** ŠE SREČA, DA SO BILE LE SANJE! ALI PA NE?, 5. r., OŠ Ljudski vrt Ptuj, PŠ Grajena
- 39 **Zala Križ:** IZKUŠNJE Z INVALIDI, 5. r., OŠ Notranjski odred Cerknica
- 41 **Tija Borovič:** STAREJŠI INVALIDI, 6. r., OŠ III Murska Sobota
- 41 **David Krašev:** NAJPRED ZVER, POTEM ČLOVEK, 8. r., OŠ Toneta Šraja Aljoše Nova vas
- 42 **Klara Doler:** INVALIDI, 8. r., OŠ Podgorje pri Slovenj Gradcu

SEZNAM SODELUJOČIH ŠOL

- OŠ Antona Ingoliča Spodnja Polskava
- OŠ Bakovci
- OŠ Čepovan
- OŠ Črna na Koroškem
- OŠ Deskle
- OŠ Dobrovo
- OŠ Dobrovo, PŠ Kojško
- OŠ Dornberk
- OŠ Dornberk, PŠ Prvačina
- OŠ Franja Goloba Prevalje
- OŠ 11. maj Grahovo
- OŠ Gustava Šiliha Laporje
- OŠ Kanal
- OŠ Kanal, PŠ Kal
- OŠ Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj
- OŠ Koroška Bela
- OŠ Kozara Nova Gorica
- OŠ Ivana Cankarja Trbovlje

- OŠ Ivana Roba Šempeter pri Gorici
- OŠ Juričevega Drejkča Ravne na Koroškem
- OŠ Ljudski vrt Ptuj
- OŠ Ljudski vrt Ptuj, PŠ Grajena
- OŠ Lucijana Bratkoviča Bratuša Renče
- OŠ Miloša Ledineka Črna na Koroškem
- OŠ Miren
- OŠ Mladika Ptuj
- OŠ III Murska Sobota
- OŠ Muta
- OŠ Narodnega heroja Rajka Hrastnik
- OŠ Notranjski odred Cerknica
- OŠ Olge Meglič Ptuj
- OŠ Podgorje pri Slovenj Gradcu
- OŠ Poljčane
- OŠ Prežihovega Voranca Ravne na Koroškem
- 2. OŠ Slovenska Bistrica
- Prva OŠ Slovenj Gradec
- OŠ Radlje ob Dravi
- OŠ Radlje ob Dravi, PŠ Remšnik
- OŠ Ribnica na Pohorju
- OŠ Solkan
- OŠ Solkan, PŠ Trnovo
- OŠ Šentjanž pri Dravogradu
- OŠ Radlje ob Dravi
- OŠ Tončke Čeč Trbovlje
- OŠ Toneta Šraja Aljoše Nova vas
- OŠ Toneta Čufarja Jesenice
- OŠ Trbovlje
- OŠ Trbovlje, PŠ Alojza Hohkrauta
- OŠ Trzin
- II. OŠ Žalec
- Gimnazija in ekonomska srednja šola Trbovlje
- Srednja tehniška in poklicna šola Trbovlje
- Srednja zdravstvena šola Slovenj Gradec
- Ekonomska gimnazija in srednja šola Radovljica

Lovro Petrič Halužan, 2. r., OŠ Miren; mentorica: Lučana Petrovčič

Luka Lukač

7. r., OŠ Bakovci; mentorica: Marija Antolin

ZGODOVINA INVALIDOV

Invalidnost je trajna telesna ali duševna okvara posameznika, ki je z medicinskim zdravljenjem ali rehabilitacijo ni mogoče odpraviti.

Včasih so invalide zelo zapostavljali. O njih so govorili, da v njih prebivajo zli duhovi in da niso ljudje. Za »kazen« so jih sežigali na grmadi, obglavljali, mučili itd. V prvi polovici 19. stoletja so nekateri protestantski duhovniki v svoji skupnosti začeli namenjati pozornosti osebam z motnjami v duševnem razvoju in osebam s težavami v duševnem zdravju. Sledeč svetopisemskim naukom so postavili ustanove, da bi jim zagotovili varno okolje. Po njihovem mnenju je bilo to potrebno, saj po smrti staršev teh oseb ni bilo skoraj nikogar, ki bi jih lahko razumel. Zgodnja oddaja v oskrbo, je prinesla tri prednosti: otroci so bili deležni stalne pomoči skozi vse življenje; staršem ni bilo treba zanje skrbeti in so se lahko posvetili delu in vzgoji ostalih otrok; pastori in

tisti, ki so za otroke skrbeli, so delovali v skladu z božjimi zahtevami.

V prvi polovici 20. stoletja so ustanovili tudi zavode za slepe in gluhe, povečalo pa se je tudi število drugih ustanov, na primer šol, še posebej za otroke z gibalno in čutilno prizadetostjo. Posebna obravnava je bila na voljo za najrazličnejše motnje, ustanove in druge službe pa so delovale bolj na podlagi motenj kot po regionalnem načelu. V drugi polovici 20. stoletja je financiranje teh ustanov prevzela vlada. Vse bolj so se specializirale in tako se je vzpostavil zapleten sistem različnih ustanov.

Zahvaljujoč mednarodnim sporazumom in načelom človeških pravic mnenje o invalidnosti ni več tako grozno, kot je bilo nekdanje. Dandanes lahko invalidi hodijo v službo, tisti, ki ne morejo, pa dobivajo denarno pomoč.

Marko Plankelj

9. r., OŠ Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj; mentorica: Anka Voh

STARANJE INVALIDOV

Invalidi, kdo je to? To je oseba, ki ima telesno okvaro, ki jo z medicinskim zdravljenjem ali rehabilitacijo ni mogoče odpraviti. Ko pa se tej okvari pridruži še staranje, je pri tej osebi zaznati veliko več težav, kot pa je to normalno pri drugih zdravih ljudeh. Staranje ne prizanesi nikomur. Neprijazno doleti tako moške kot ženske. Psihične spremembe, kot so zmanjšanje motivacije in samozavesti. Žalost, depresija in tesnoba spadajo zraven.

Ampak kdo bolj natančno so invalidi? To so ljudje, ki ne morejo početih navadnih stvari, kot jih lahko zdravi ljudje (gledanje TV, ne morejo se normalno izobraževati, ne morejo viziti avta ...).

Kaj pa je invalidnost? To je omejitev in pomanjkanje sposobnosti izvajanja določene aktivnosti na način in v obsegu, kot je to normalno za človeka. Glede na vrsto invalidnosti so lahko ljudje prizadeti v gibanju, zaznavanju s čutili ali pa je prizadeto njihovo duševno stanje. Vendar niso vsi invalidi enaki. Delimo jih na tri kategorije:

Fizična invalidnost: celotna ali delna izguba katerega koli dela telesa ali katere koli duševne sposobnosti.

Poklicna invalidnost: izguba pridobitne zmožnosti zaradi nezmožnosti opravljanja poklica, ki ga je oseba prej opravljala.

Splošna invalidnost: izguba pridobitne zmožnosti zaradi nezmožnosti opravljanja katerega koli dela, ki je osebi na voljo.

Poznamo več vzrokov invalidnosti, nekaj glavnih vzrokov pa je: poškodba pri delu, poklicna bolezen, poškodba izven dela, bolezen in prometne nesreče.

V Sloveniji naj bi leta 2009 živelo nekaj manj kot 170 000 invalidov. To je približno 9 % vseh živečih ljudi v Sloveniji. Po oceni svetovne zdravstvene organizacije naj bi bilo na svetu živečih več kot 600 milijonov invalidov, to je skoraj 10 % vsega prebivalstva, med temi pa je več kot 60 % oseb v starosti od 15 do 64 let. Ocenjujejo tudi, da okrog 80 % vseh invalidnih oseb živi v deželah v razvoju. V Evropski uniji pa je po zadnjih podatkih Evropskega invalidskega foruma več kot 65 milijonov invalidov. Tako bi lahko rekli, da so invalidi najštevilčnejša manjšina ne le v Evropi, ampak na celem svetu.

Klara Kovač, 3. r., OŠ Trbovlje, PŠ Alojza Hohkrauta; mentorica: Špela Češnovar

In kako je s starostjo? Velik problem nastane predvsem takrat, ko pridejo invalidi v tista leta, ko niso več tako gibčni ... Svetovni trend staranja opozarja na podaljšano življenjsko dobo, večja se delež starajočih in starih ljudi z invalidnostjo.

V preteklosti so se v večini družb zanemarjale potrebe invalidov in starejših z invalidnostjo. Vendar pa se je do danes na tem področju že zelo veliko izboljšalo. Pred nekaj stoletji so bili invalidi nasploh, ne glede na to, ali so bili mladi ali stari, izločeni iz družbe. Sprva so jih celo ubijali, sežigali, metali zverem, utapljali. Kasneje pa so morali beračiti za kruh. Nato pa se je staranje vendarle začelo izboljševati in so ustanovili zavode. Še zmeraj pa je bilo najtežje za starejše invalide. Skupina ljudi, ki se stara z invalidnostjo, poleg specifičnih potreb po zdravstveni oskrbi in rehabilitaciji izraža strah pred poslabšanjem zdravja, osamljenostjo in negibljivostjo v ubranem naselju, z neprilagojenimi bivalnimi pogoji, z nemočjo oskrbe svojcev, ki naj bi prevzeli tudi finančno breme, v strahu pred možnim nasiljem negovalcev in svojcev, ki želijo premestiti te osebe v domove. Invalidi, ki se starajo, pa se soočajo z izgubo staršev, sorodnikov, ki so imeli pomembno vlogo v življenju invalidov. Pri tem je treba upoštevati specifičnosti oseb senzorno oviranih, gluhih, slepih, kako se bodo sami znašli v komunikaciji, še zlasti, če se znajdejo med različnimi oskrbovalci

Tilen Cvetko

8. r., OŠ Muta; mentorica: Franja Razdevšek

ŽIVLJENJE INVALIDA

Bil je vesel in nasmejan,
rad se je zabaval in nikoli ni bil sam.
Potem je prišel usodni dan,
ko na cesti ga povozil je voznik pijan.

Ko čez mesec dni odprl je utrjene oči,
želel si je le to, da hodil bi lahko.
Hotel je le umreti,
saj kot invalid ni želel živeti.

Oče in mama sta ga bodrila,
s svojimi nauki in modrostjo ga spremenila.
Ker sta ga neizmerno ljubila,
sta se tudi življenje z invalidom veselila.

Ko preteklo je nekaj let,
je spoznal, da je tudi svet invalidov lep.
Živeti kot invalid ni lahko,
a tudi življenje invalidov je velikokrat LEPO.

v domačem okolju. Zato je potrebno prilagoditi nekatere stvari za starejše invalide (dvigala, avtomobili, stanovanja ...) ter predvsem varuhe, ki bodo lahko z njimi vse dan ter jim pomagali, če bodo nastale kakšne težave ... Druga zelo dobra možnost pa so tudi domovi za ostarele. Tam bodo invalidom stali ob strani ves dan ter jim pomagali ob težavah, pri povsem normalnih stvareh, ki pa jih sami ne bi mogli opraviti. Ustvarili pa so tudi veliko društev za pomoč invalidom, če imajo kakršne koli težave. Nekaj pa lahko postorimo tudi sami s tem, da jim pomagamo, če nas za to prosijo ali pa če tudi vidimo, da rabijo pomoč. Vendar pa je ne glede na vse v Sloveniji za to kar precej bolje poskrbljeno kot v kakšni drugi državi, ki je še v razvoju.

Z majhnimi dejanji jim bomo lahko pomagali do lažjega življenja, tudi tistim starejšim. Zato naredimo to, kar nam narekuje vest in pomagajmo drug drugemu.

Zala Paradiž

6. r., OŠ Podgorje pri Slovenj Gradcu; mentorica: Helena Korat

INVALIDI V MOJIH OČEH

Invalidi. Ljudje, ki znajo ceniti življenje in se veselijo vsake zmage in vsakega poraza. Razumejo stisko, ko si na tleh. Ljudje, po katerih bi se morali zgledovati vsi.

Bila sem v Pediatrični bolnišnici v Ljubljani. Čakala sem, da pridem na vrsto za pregled. Zaradi dolgčasa sem se začela pogovarjati z invalidno deklico, ki je sedela ob meni. Začeli sva se pogovarjati, brez da bi se druga drugi predstavili. To je bil eden od pogovorov, ki se jih redkokdaj doživi. Najprej sem ji jaz povedal zgodbo o sebi, nato je začela ona. Rekla je, da je že vse življenje invalidna. To človeku seže do dna duše. Hotela sem spremeniti temo, saj mi je bilo pri srcu zelo težko. Če bi še malo poslušala njeno zgodbo, bi začela jokati. Čeprav sem ji v očeh videla hrabrost, sem vedela, da srce čuti drugače. Ko sem slišala, da me kličejo v ordinacijo, sem jo močno objela in to je bil objem objemov. Večno mi bo žal, da nisem izvedela njenega imena. Ko je bilo pregleda konec, sem stopila ven in iskala njen obraz. Ni je bilo. Pogledala sem na konec hodnika in zagledala roko, ki mi maha ... Bila je ona. Takrat sem jo videla zadnjič. Rada bi jo še enkrat srečala. Pred kratkim sem videla skupino invalidov v majhni sobici neke hiše. Ko sem bila doma, sem razmišljala samo o teh dveh dogodkih.

Invalidi si med seboj veliko pomagajo. Starejši mlajšim priporočajo, kaj vse jim je uspelo. Drug drugemu so si čustvena podpora. Če bom še kdaj srečala kakšnega invalida, mu bom z veseljem pomagala.

Mihaela Cigoj, 3. r., OŠ Kanal, PŠ Kal; mentorica: Anka Jug

Iza Tinta

8. r., OŠ Franja Goloba Prevalje; mentorica: Marija Eremut

MLADI IMAMO MOČ STARI PA MODROST

Ob svetovnem dnevu starejših, ki ga praznujemo 1. oktobra, smo učenci Osnovne šole Franja Goloba Prevalje s kulturnim programom polepšali dopoldan stanovalcem Doma starejših Na Fari. Starostniki so si lahko ogledali našo folklorno skupino najmlajših učencev, poslušali ubrano petje mladinskega pevskega zbora ter prisluhnili mladim recitatorjem.

Kar nekajkrat na leto učenci obiščejo dom starejših na Prevaljah: v adventnem času starejši in mlajši združimo moči ob pletenju adventnih venčkov, kot pustne šeme jih presenetimo in jim popestrimo dopoldan na pustni torek ter v času pred veliko nočjo združimo moči ob izdelovanju snopov. Naša srečanja so vselej zanimiva in zabavna. Starostniki poznajo veliko načinov za izdelavo nešteti izdelkov in pri skupnem delu nam razkrijejo številne dogodivščine, ki so jih v preteklosti doživeli. Res je, da niso več

tako spretni in vešči kot mi, a nas na drugi strani s svojimi življenjskimi izkušnjami dopolnjujejo ter učijo drobnih malenkosti, ki nam v življenju lahko pomagajo pri vsakem koraku.

Čeprav sem naštel kar nekaj rednih srečanj s starostniki, menim, da je teh oblik povezovanja premalo. V okviru šole ali krajevne skupnosti bi lahko deloval krožek, ki bi se posvečal mladinskemu delu in prostovoljstvu. Člani, ki bi se vključevali v krožek, bi lahko delali kot prostovoljci v domovih za starejše in v drugih ustanovah, kjer se zbira jo starejši. Tako bi lahko starostnikom vsak dan pomagali pri najosnovnejših dnevnih opravilih: hranjenje, nega, hoja, preživljanje prostega časa ... Na enak način bil lahko pomagali invalidom na njihovih domovih. Menim, da bi pri takšnem delu imeli korist vsi: starejšim in invalidom bi popestrili dan, mi mladi pa bi se lahko od starejših in invalidov marsikaj naučili in hkrati opravili dobro delo.

Čeprav smo še mladi, na začetku svojih življenjskih poti, se moramo zavedati, da bomo tudi mi nekoč stari, nemočni ali celo invalidi. In v takih trenutkih si bomo morda želeli nekoga, ki nam bi priskočil na pomoč, nam popestril dolge urice samotnega bivanja v domu ali samo prisluhnil.

Blažka Praper

4. r., OŠ Šentjanž pri Dravogradu; mentorica: Martina Ramšak

MOJ DEDEK – INVALID

Moj dedek je invalid zato, ker nima ene noge. Izgubil jo je, ker je imel raka, zato so mu jo morali zdravniki odrezati.

Je zelo dober ribič. Zna si pripraviti ribiško palico in ostale potrebne stvari. V garaži ima veliko pokalov, ki jih je osvojil na različnih tekmovanjih. Za njegove dosežke ga tudi jaz velikokrat nagradim. Tudi naša psička ga ima zelo rada in ga upošteva. Ne skače na njega in se ne zaustavlja pred njim. Seveda jo ima tudi on zelo rad. Dedek ima veliko prijateljev, s katerimi se družijo in igrajo šah. Zelo uživa ob poslušanju domače glasbe. Doma ima harmoniko, njegova velika želja je, da bi se jo naučil igrati. Hodi s pomočjo bergel, ima pa tudi invalidski voziček, ki ga uporablja le občasno. Kadar me potrebuje, mu rada priskočim na pomoč. Tudi on lepo skrbi zame, saj me večkrat z avtom odpelje na trening plesne akrobatike in me počaka, dokler se ne vrnem.

Včasih se malo sporečeva, a vseeno ga imam zelo rada in sem ponosna nanj.

Jasmina Stražišar

6. r., OŠ Ribnica na Pohorju; mentorica: Nevenka Kutin

MOJA BABICA

Moja babica je vesela vsa,
kadar meni se smehlja,
ji srček hitreje igra.

Moja zlata babica lepo šivati zna,
to se v naši družini pozna.

Lepe pesmice prepevati zna,
moja babica je pametna vsa,
marsikaj me naučiti zna,
saj se veliko pogovarjava.

Vesela sem, ker jo imam
in nikomur na tem svetu je ne dam,
saj jo preveč rada imam.

Jerica Vižintin

8. r., Prva osnovna šola Slovenj Gradec; mentorica: Helena Dreu

KO SE INVALIDNOSTI PRIDRUŽI ŠE STAROST

Moj dedek se je soočil z invalidnostjo že v zelo zgodnji mladosti. Ko je imel 25 let, se je ponesrečil z motornim vozilom. Ker je bila poškodba zelo huda in ker medicina še ni bila tako razvita, so mu morali žal nad kolonom odrezati nogo. Moj dedek je imel srečo, da je ostal živ in nesrečo, da je tako hitro postal invalid. Svoje invalidnosti pa ni nikoli jemal tako tragično, da ne bi rad živel. Poskušal se je vključevati v normalno življenje, kar mu je in mu še do danes zelo uspeva. S protezo in avtomatskim avtomobilom lahko potuje, se pelje k zdravniku, na dopust. Tudi po nakupih se lahko odprav sam, saj ima prilagojena parkirna mesta in nakupovalne vozičke. Moj dedek je odličen plavalec, saj je naučil plavati svojo ženo, otroke in vnuke. Zelo rad tudi pleše. Bil je tudi aktivni član raznih združenj, predsednik invalidov, konjeniškega kluba Slovenj Gradec, društva upokojencev Slovenj Gradec. Ves čas je rad živel aktivno, polno in kljub svoji nesreči dostojanstveno življenje, za katerega menim, da imajo invalidi kar dobre možnosti. Nikoli ni bil osamljen in zaprt vase, nasprotno, rad se je družil, veselil, tudi z ljudmi, ki so bili drugačni od njega. Njegova vloga v življenju je bila vedno biti dober sosed, prijatelj, sodelavec, oče, mož, dedek, voditi kakšna društva, organizirati srečanja, sestanke pa tudi zabave, pomagati drugim, ki so kadarkoli potrebovali pomoč. Ta občutek je zaradi svoje invalidnosti še kako dobro imel. Tudi mi mu znamo prisluhniti, vedno ga opazimo, mu priskočimo na pomoč, če je le potrebno.

Opazamo pa, da se način življenja v starosti spreminja, kar je posledica njegove poškodbe, na primer veliko bolj je boleča in izrabljena njegova druga noga. Zaradi tega vedno težje hodi na daljše sprehode, vozi na daljše razdalje. Ampak to ni vzel kot slabo, nikoli ni obupal, prilagodil si je način življenja in se bolj posveča stvarjem, ki jih še zmore. Poleg tega da že tudi malo slabše sliši, vidi, kar je normalno za njegovo starost, saj je star že 81 let, se zaradi staranja povečujejo težave zaradi invalidnosti. Menim, da ni tako hudo, ker moj dedek kot invalid to prizna in razume, zaveda se, da je s starostjo vse drugače. Življenje se mora temu prilagoditi in drugače organizirati. Naša dolžnost pa je, da to opazimo, poslušamo, ga slišimo, upoštevamo, predvsem pa pomagamo.

Vsakemu invalidu moramo omogočiti in privoščiti človeka vredno, dostojanstveno življenje.

Mark Šinigoj: NA SPREHODU S PRIJATELJEM, 3. r., OŠ Dornberk; mentorica: Klara Milanič

Ana Krebs

9. r., OŠ Radlje ob Dravi; mentorica: Cvetka Vidmar

KO SE INVALIDNOSTI PRIDRUŽI ŠE STAROST

Se zavedate, da nikoli ne boste mlajši, kot ste to stotinko? Staranje je del naših življenj. Nekateri se lažje spoprimejo s staranjem, drugi malo težje, tretji pa to čisto odmislijo. S staranjem se prične kup težav kot npr. slabovidnost, izpadanje zob, manjša odpornost, pa še bi lahko naštevala. Kaj pa invalidi? Že tako imajo dovolj skrbi in ovir, potem pa je tukaj še staranje. Poleg zgoraj naštetih težav je tukaj še presedanje iz vozička na posteljo. Mišice so bolj oslabiljene in so vsa opravila še toliko težja. Sicer je tukaj ogromno odgovornosti in ovir, vendar imajo lahko starejši invalidi tudi zelo aktivno življenje. Lahko se pridružijo kakšnemu klubu, se dobivajo in kartajo, se pogovarjajo, gredo skupaj na sprehod. Življenjski ritem se precej umiri, vendar je tukaj kup zanimivih stvari, ki jih tudi oni lahko počnejo. V naših krajih je sicer teh stvari veliko manj, ker se večina ljudi ne zaveda, kako težko je lahko življenje starejšega invalida, vendar počasi napredujejo.

Invalidi lahko najboljše pomagajo drugim invalidom, ker so sami že prestali določene izkušnje v življenju in so njihovi napotki bolj življenjski, bolj realni, bolj pristni. Vsem nam, ki lahko »normalno« funkcijiramo (Kaj je normalno, se sprašujem ...?) v življenju bi lahko predali nekaj pametnih nasvetov. Verjamem, da je prijateljstvo in druženje s »sedečimi« lahko nekaj čisto drugega kot prijateljevanje med »hodečimi« ljudmi, ker so bolj občutljivi, cenijo majhne stvari in jih večina gleda na svet veliko bolj pozitivno kot mi. Paradoks!!!

Včasih vidim babice in dedke na invalidskih vozičkih, ki jim na krilu sedijo njihovi vnučki. Zdijo se zelo srečni, prav tako pa tudi mali otroci, ki jih ne moti ne starost in ne invalidnost. Vidijo samo dobro osebo, ki jim v tistem trenutku daje svoj čas, pozornost in jih ima rada. In to tudi so: dobre, pozorne, zabavne in predvsem ljubeznive osebnosti.

Jasmina Tancoš, 7. r., OŠ Deskle; mentorica: Alda Zimic – Ozebek

Domen Dolanc

1. l., Srednja tehniška in poklicna šola Trbovlje; mentorica: Danila Jan

MLADI IMAJO MOČ, STARI PA MODROST

Mladi in starejši bi morali sodelovati. Starejši niso zmožni opravljati težkih opravil zaradi starosti. Prav tako ne vedo veliko o današnji tehnologiji in so po navadi zapostavljeni. Tudi mlajša generacija ni vsega zmožna. Ne vedo veliko o zgodovini svojega kraja, države in tudi tradicije ne poznajo. Mlajša generacija bi lahko starejši pomagala opravljati težka opravila, na primer da gredo z njimi po nakupih, jih vozijo, ko starejši nimajo prevoza. Lahko bi jih učili o današnji tehnologiji, kako je napredovala in jih usposobili uporabljati telefon, računalnik in še kaj. Tudi starejša generacija ima veliko prednosti. Starejše gospe bi lahko učile mlade pripravljati domače, narodne jedi. Lahko bi jim pripovedovali stare zgodbe o domovini. Imajo tudi ogromno znanja o vsakdanjih stvareh. Starejši ljudje vedo veliko skrivnih stvari, kako kakšno stvar narediti ali popraviti.

Tudi sam velikokrat pomagam starejšim. Kar nekaj časa že pomagam sosedom pri različnih opravilih. Imam veliko starejših sosedov. Sosea, ki živi dve hiši stran, je že

zelo stara in težko hodi. Nekega dne se je pojavila pred mojimi vrati in me lepo prosila, če grem lahko v trgovino. Seveda sem privolil in ji z veseljem pomagal. Trgovina ni daleč, zato sem v bil v hipu nazaj. Imel sem tudi sosedo, h kateri je vsak vikend prišel na obisk njen vnuk. Vprašala me je, če bi se lahko malo igral in družil z njim, da ne bi bil osamljen. Vnuk je bil le leto mlajši in imela sva podobne interese. Sva se kar dobro ujela in hitro tudi. Njegova babica mi je zato velikokrat pripravila kosilo in dala tudi kakšno sladkarijo. Ampak meni to ni bilo pomembno, zato ker sem dobil prijatelja. Žalostno je pa, da je pred kratkim sosedo umrla in nato nisem nikoli več videl prijatelja. Velikokrat, ko sem na obisku pri moji babici, me nauči kaj dobrega skuhati.

Menim, da je ključno, da se generacije med seboj povezujejo in sodelujejo. Brez tega mladi veliko stvari ne bi znali in starejši tudi. Lepo je tudi, da se stik ohranja in imamo lep odnos do drugih, jim pomagamo in tudi oni nam.

Vesna Randl: PLES S STAROSTNIKI, IV./V. st., OŠ Kozara Nova Gorica; mentorica: Klavdija Namar Pogačnik

Sven Pliberšek

3. r., OŠ Antona Ingoliča Spodnja Polskava; mentorica: Martina Brnež

MOJA BABICA

Z babico sva se velikokrat igrala z žogo, hodila sva na sprehode po gozdu. Nabirala sva gobe in se skupaj veselila. Vedno mi je pripravila kaj dobrega.

Ker jo je povozil avto, ne more več premikati desne roke. Zdaj ji pomagam obleči oblačila. Z dedkom ji skuha in nato jo jaz nahranim. Vsak dan se pogovarjava o zanimivih in smešnih stvareh.

Zala Potočnik

8. r., OŠ Trzin; mentorica: Andreja Rotar

MLADI IN STARI

Mladi imajo moč,
stari pa modrost,
da svetu priskočijo na pomoč,
da ne pade v norost.

Mladi starejšim pomagajo,
da skupaj težave premagajo.

Mladi in stari so skupaj super par,
le naj izkoristijo svoj dar.

Žan Krček

5. r., 2. OŠ Slovenska Bistrica; mentorica: Ivana Frešer

Z ROKO V ROKI

Lepo je biti mlad,
ker s prijatelji se igraš rad.
Lepo je biti mlad,
saj veš,
da življenja dolgo pot še imaš.

Kako pa živijo invalidi na vozičkih?
Zaprti so v samoti brez moči.
Na nogah bi stali radi
in z nami veselo pokramljali,
a ostaja jim le svet za zidovi sten.

Vsem invalidom nasmešek dajmo,
naj veselo zaživijo z nami,
naj jim žarek sonca sije
in bleda lica z nasmeškom prekrije.
Naj vedo, da mladi radi jih imamo
in jih ceniti znamo.

Urška Marc: JAZ IN MOJA BRINA, 4. r., OŠ Kozara Nova Gorica; mentorica: Vikica Ladinik

Anisa Kohne: POMAGAL SEM INVALIDU, 4. r., OŠ Poljčane; mentorica: Suzana Vošinek

Andrej Bombek

3. l., Srednja tehniška in poklicna šola Trbovlje; mentorica: Sonja Gutman

MLADI IMAJO MOČ, STARI PA MODROST

Ko sem slišal za naslov tega spisa, sem se najprej spomnil na delo **Utopija**, ki ga je napisal Thomas More. Zdi se mi, da je tema že v osnovi nenavadno zastavljena in da je naslov v dobesebnem pomenu vreden posmeha, če razmišljamo o tem, kako dobro in učinkovito je EU zastavila ideje in projekte, ki temeljijo na slednjih. A to sedaj ni pomembno, pomembno je vprašanje kako premostiti medgeneracijske razlike in spodbujati povezovanje različnih generacij.

Preko vseh vrst medijev nas vsak dan »bombardirajo« z različnimi usodami ljudi (večina je negativnih). Vsake toliko časa pa med slednjimi najdemo tudi zgodbe o uspehu. Vsake takšne zgodbe imajo skupen le uspeh, ne pa tudi starosti posameznika, vrste uspeha in način izvedbe ter doživetja uspeha. Iz slednjega je mogoče sklepati, da je naslov »Mladi imajo moč, stari pa modrost« predvsem propagandni citat, katerega cilj je predvsem zatiranje osebne rasti posameznika preko propagandnih cita-

tov, ki jih uvrščajo v skupine z nekaterimi lastnostmi. Po pregledu člankov lahko ugotovimo, da so redki posamezniki (sicer jih je od pojava interneta vsak dan več) do milijonskih premoženj prišli že v mladih letih. Verjetno ni potrebno posebej omenjati, da so si s tem že v mladih letih izoblikovali osebnost veliko bolje, kot so si jo nekateri do sedemdesetega ali osemdesetega leta. Temu je soroden tudi pojav, ko nekateri poslovneži delo uspešno opravljajo celo v svojih osemdesetih ali devetdesetih letih. Zardi prej omenjenih navedb je nemogoče reči, da ljudje v poznejših letih izgubijo veljavo. Sicer jo veliko ljudi izgubi, a krivda za to ne sloni na družbi, temveč na njihovem načinu delovanja v slednji. Tudi literarni ali likovni umetniki med staranjem obdržijo veljavo, tako kot kdorkoli, ki je aktiven na področju, ki ga obvlada in ga je desetletja izpolnjeval in »pilil«. Res, vsi ljudje v življenju ne požanjejo uspehov in iz slednjega tudi ne moremo pričakovati, da

bi bilo mogoče posameznika uvrstiti po starosti. Ljudje, ki so starost dočakali brez kakšnih »pretresljivih« dosežkov, običajno konstantne pomoči in pozornosti tako ali tako ne želijo. Za primer lahko navedem svojega očeta. Mogoče sem si izbral slab primer glede na to, da je star 51 let in bi ga težko šteli med starostnike, je pa invalid zaradi Parkinsonove bolezni. Iz njegovega primera sklepam, da je ljudem, ki so invalidni, najbolje izboljšati pogoje za čim bolj samostojno opravljanje vsakodnevnih opravil, kot pa da jim pri teh pomagamo. Iz prej navedenega primera bi bilo mogoče reči, da bi se nekateri posamezniki ob pretirani pomoči počutili manjvredne in da slednje situacijo še bistveno poslabša.

Za medgeneracijsko povezovanje na slovenskih tleh je več razlogov proti. Kot prvi razlog bi omenil, da so starejše generacije odrasčale v »komunizmu« (narekovaji so napisani, ker SFRJ ni delovala po »stalinističnem« modelu komunizma ter je trgovala z ZDA, Francijo in drugimi, od slednjih pa je dobivala tudi humanitarno pomoč, denar in orožje. Tudi najbolj pogost model helikopterja JLA, Gaze-la, je bil izdelan v Franciji), sedanje generacije pa v »prosto-tržnem kapitalizmu«. To je eden izmed glavnih razlogov proti medgeneracijskemu premoščanju razlik, kajti različna sistema gospodarstva sta s sabo prinesla tudi različne vrednote. Katere vrednote so boljše, je sicer relativno, a

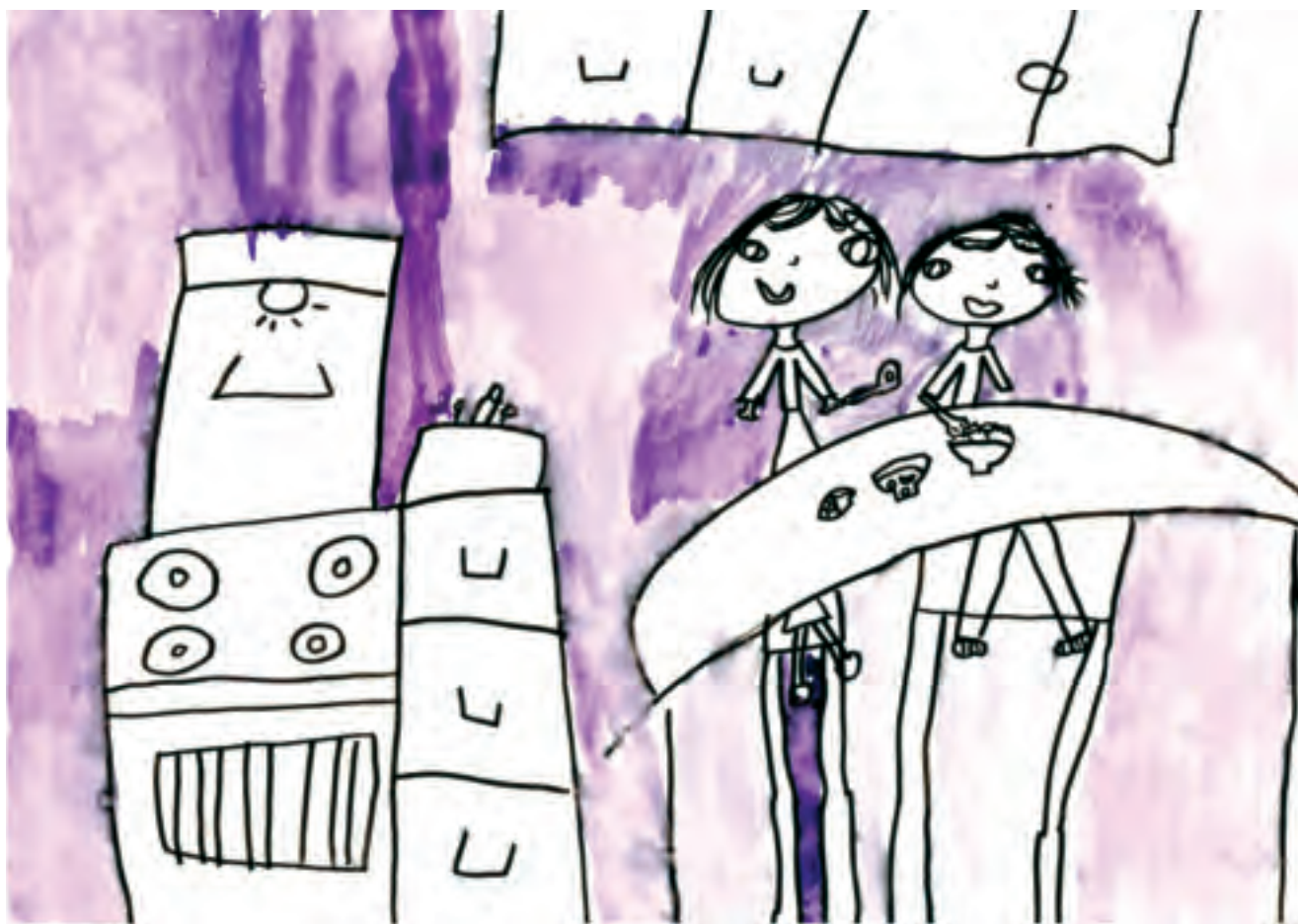
ljudje bi se morali usmeriti proti sistemu, v katerem živimo in izkoristiti njegovo največjo prednost – potrebo po konstantnem razvoju. Kajti če bi vsi ljudje izkoristili to potrebo, bi se razlike med generacijami v nekaj letih zmanjšale za 50 % ali več. Drugi razlog je vezan na prvega. Ta razlog je dejstvo, da skoraj kakršnokoli znanje, ki ga ima kdo iz druge generacije, nam ne bi nič koristilo, kajti večina »modrosti« iz časov mladosti ljudi starejše generacije dejansko ni tako zelo povezane z današnjim svetom in nam v slednjem zelo težko koristi. Tretji razlog je ta, da se večina ljudi od drugih sploh noče ničesar naučiti.

V zaključku bi rad povzel, da ima vsak človek v sebi potencial, ki ga mora neprestano spodbujati, hraniti z informacijami in negovati. Iz današnjih primerov je namreč brez težav ugotoviti, da ljudje vse življenje ne morejo živeti na »preteklih lovoriakah«. Vsak posameznik mora stati za svojimi besedami, kajti prepričanja so temelji, na katerih si posameznik gradi svojo osebnost.

Sam menim, da natečaji, ki jih države organizirajo pod okriljem UE, dosegajo sam vrh idiotizma in nesmisla, ter da je primarni namen slednjih predvsem unifikacija narodov in kultur, ki se je skozi zgodovino človeštva običajno izkazala za jalovo početje. To početje bo pripomoglo predvsem k izgubi državne integritete držav članic, propada in zamrtja jezikov ter posameznih kulturnih značilnosti.

Tinkara Kovač: 1. r., OŠ Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj; mentorici: Petra Teržan, Lilijana Neuvirt

Anja Kolenc, 1. r., OŠ Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj; mentorici: Mateja Čokelc, Saša Kokol

Žan Brezovnik

4. r., OŠ Šentjanž pri Dravogradu; mentorica: Martina Ramšak

OBISK V DOMU SVETE EME

V drugem tednu počitnic smo imeli oratorij, ki se je dogajal v župnišču Šentjanž in njegovi okolici. Oratorija se je udeležilo dvaintrideset otrok, katehistinja Sonja in župnik Tadej.

Prvi dan smo se pogovorili o programu, ki se je odvijal cel teden. Zjutraj smo dvignili oratorijsko zastavo in zapeli himno. Po zajtrku smo odšli na obisk v Dom svete Eme. Ob prihodu so nas lepo sprejeli, mi pa smo jim zapeli nekaj pesmic. Nato smo se razdelili v tri skupine. Prva skupina je čistila okna, druga skupina se je pogovarjala s starejšimi ljudmi, tretja skupina pa je z njimi izdelovala razne izdelke. Pisali smo, risali, slikali in izdelovali iz papirja žabice. Kot bi mignil so minile tri ure. Bili smo zelo veseli, da smo starostnikom popestrili poletni dan. Ko pa smo že odhajali, so nas povabili v jedilnico, kjer so nas lepo postregli.

Melanie Kuhar

4. r., OŠ Bakovci; mentorica: Andreja Gregorinčič

MLADI IN STARI

Mladi in stari radi skupaj živimo,
saj si lahko vsak dan svoje skrbi delimo.

Ko smo mladi in zvedavi, nam za zdravje ni mar,
a z leti postane to strašno pomembna in resna stvar.

Ko smo mladi, se veliko učimo,
da si za stare dni modrost pridobimo.

Nekoč bomo tudi mi stari postali,
zato bomo že danes starejše iz srca spoštovali.

Ana Jančič, Jure Pihler, Tilen Golob Šimenko, 5. r., OŠ Ljudski vrt Ptuj, PŠ Grajena; mentorica: Irena Pukšič

Jošt Krivonog

7. r., OŠ Črna na Koroškem; mentorica: Irena Greiner

KO SE INVALIDNOSTI PRIDRUŽI ŠE STAROST

Življenje hitro teče. Kar naprej se menjavajo dobri in slabi dnevi, srečni in nesrečni občutki. Mnogokrat pozabljamo, da so poleg nas tudi ljudje, ki jih je narava ali usoda obsodila na drugačno in težje življenje, na invalidnost. So ljudje, ki so odvisni od nas, zdravih, in so ljudje, ki so kljub invalidnosti in starosti zadovoljni z življenjem. Vse to, kar mi, zdravi, dan za dnem dosegamo, se zdi invalidom težko dosegljiv ali pa sploh nedosegljiv cilj.

Videl sem že veliko invalidov. Spraševal sem se, kje jemljejo moč, saj so nekateri paraplegiki, drugi tetraplegiki, eni brez roke ali noge, nekateri težko govorijo ali pa so kako drugače usodno zaznamovani.

Sam imam starejšega brata, ki je paraplegik. V prometni nesreči si je poškodoval hrbtenico in zdaj je že več let na vozičku. Mnogo stvari naredi sam, toda vseh ne zmore.

Ko se invalidnosti pridruži še starost, se zanje še posebej spremeni življenje. Zdravje jim začne vedno bolj pešati ter postanejo še bolj nemočni in odvisni od pomoči drugih. Nekateri invalidi starostniki ostanejo v domači oskrbi, drugi pa postanejo breme domačih. Velikokrat se sorodniki ne utegnejo ukvarjati z njimi ali pa se jim naveličajo streči, zato morajo v dom starostnikov.

Zdravi in mladi si težko predstavljamo, kakšno je življenje invalidov, še posebej takrat, ko se vsem tegobam pridruži še starost.

Ob tem razmišljanju sem sklenil, da bom vsakemu, ki je drugačen, pomagal. Menim, da bi morali vsi ljudje več razmišljati in z lepimi zgledi dodati delež k vladnosti do sebe in drugih.

Anika Murovec

7. r., OŠ Čepovan; mentorica: Zdenka Plesničar

POČITNICE

Bila sem na počitnicah pri teti. Ker se rada gibljem, sem zvečer tekla skozi gozd. Bilo mi je lepo. Pritekla sem do roba gozda in se ustavila ob hiši, v kateri je živela gospa Marija. Teta mi je o njej že večkrat pripovedovala, ker ji hodi pomagat pri hišnih opravilih, ki jih sama ne more opraviti.

Zagledala sem jo. S pomočjo bergle je stopila na hišni prag, stopila do mize pod drevesom in skušala pobrati časopis. Ker sem bila blizu, sej jo najprej lepo pozdravila, nato pa s tal pobrala časopis in očala. Njen nasmeh na obrazu mi je povedal, da je vesela, ker me vidi, potem pa se mi je še prijazno zahvalila. Povabila me je na piškote. Z veseljem sem ponudbo sprejela in ji pomagala čez hišni prag. Medtem ko sva pili čaj in jedli piškote, mi je pripovedovala o dogodkih iz svojega življenja. Gospa Marija je klepetava ženska in zelo zanimivo pripoveduje. Ob tragični zgodbi o prometni nesreči so me bila sama ušesa. Rekla je, da je bila takrat še mlada in

drzna in je počela stvari, ki jih danes ne bi več. In tako se je zgodilo. Zdravniki so ji na začetku še dajali upanje, ki pa je po dolgotrajnem zdravljenju vse bolj umiralo. Končala je z besedami: »Še dobro je, lahko bi bilo še huje.«

Pogled mi je obstal na prelepih prtičkih na mizi. Vedela sem, da je to njeno delo. Naenkrat sem si zaželela, da bi tudi sama znala kvačkati. Gospa Marija je bila zelo zadovoljna, da me bo lahko učila.

Ker se je že temnilo, sem se ji za vse lepo zahvalila in stekla domov. Teta je bila že v skrbeh zame. Povedala sem ji, da sem bila pri Mariji in da bom šla še k njej.

V naslednjih dneh sem jo res večkrat obiskala in o kvačkanju me je naučila osnovnih stvari. Veliko sva se pogovarjali. Gospa Marija je bila vedno nasmejana. Zdi se mi, da je bila taka tudi zato, ker sem jo obiskovala. Ko bom naslednje leto na počitnicah, bom še hodila k njej.

Lana Lanišek, 6. r., OŠ Trbovlje; mentorica: Miroslava Kovačič

Katja Potisk

9. r., OŠ Gustava Šiliha Laporje; mentorica: Albina Avsec

PODAJMO SI ROKO

Podajmo si roko in
odkriti bodimo,
da dobro nam bo šlo.

A pazi se ljudi, ki slabo ti hočejo,
niso vsi takšni kot ti,
ki radi pomagali bi.

Vsak dobrodošel je med nami,
saj vsega nikoli ne zmoremo sami.
Pomagamo lahko vsi, tudi tisti,
ki se jim to nič kaj verjetno ne zdi.

Zdaj ti, zdaj jaz, vsak pomoč potrebuje,
zato vsi skupaj stopimo in vsem na svetu pomoč ponu-
dimo.

Poskusi in daruj, da na svetu tem lepše bo,
podam ti roko, podaj mi roko, da nam bo lepo!

Katarina Bratina

6. r., OŠ Solkan; mentorica: Andreja Vetrih Humar

POMAGAJMO SI

Kako lepo na svetu tem
pomagati je ljudem!

Slepega čez cesto peljem,
hromega na sprehod,
gluhemu narišem pesem,
noni iz trgovine vrečke nesem.

Vsi na svetu smo ljudje,
vsi različni in enaki,
podajmo si roke,
če si pomagamo, nam lažje gre.

Neli Okroglič, 7. r., OŠ Deskle; mentorica: Alda Zimic - Ozebek

Matej Škabar, OSTARELE OBISKUJEM, POMAGAM NOSITI IZ TRGOVINE, 5. r., OŠ Kozara Nova Gorica; mentorica: Janja Žnidarčič

Anej Reja: NA SPREHODU, 6. r., OŠ Dobrovo; mentorica: Lidija Vodopivec

Nika Šošarič

6. r., OŠ Olge Meglič Ptuj; mentorica: Tatjana Pungračič

KO SE INVALIDNOSTI PRIDRUŽI ŠE STAROST

Ljudje smo različni, imamo različno barvo las, oči, kože, smo različne velikosti. Nekateri ljudje se z invalidnostjo že rodijo, drugi postanejo invalidi kasneje. Invalidi niso le ljudje, ki imajo težave z gibanjem, ampak tudi ljudje, ki ne vidijo in slišijo.

Moj dedek je invalid, saj je slep na eno oko, nosi pa tudi očala. Večkrat mu pomagam in mu preberem časopis. Skupaj riševa, rešujeva križanke in se veliko pogovarjava. Zelo rada imam dedka in uživam v njegovi družbi. Dedek je najbolj vesel, ko je vsa družina zbrana.

Življenje invalidov je težko, s starostjo pa postane še težje. Invalidi imajo pogosto težave najti službo in njihovo življenje je vsak dan polno prilagajanj. Veliko oviro predstavlja družba, saj invalidi niso zmeraj sprejeti na enak način kot zdravi ljudje, čeprav ima veliko invalidnih ljudi izjemne talente, ki jih družba pogosto ne vidi. Že zdravi starostniki so

pogosto osamljeni, saj so otroci velikokrat obremenjeni s službami in ne najdejo prostega časa. Starejši invalidi se s težavami soočajo še težje, zlasti če so osamljeni, ker nimajo družine ali prijateljev. Nekateri nimajo veliko možnosti za aktivno in polno življenje. Nimajo možnosti in denarja preživeti poletja na morju, jeseni v termah in zime v hribih. Ti ljudje so pogosto sami, ker ne najdejo podpore v okolici. Pogosto se tudi bojijo svoje drugačnosti in s tem nesprejetja v družbo. Nekateri pa vztrajajo in se povezujejo v različna društva. Danes obstaja kar nekaj organizacij, ki pomagajo starejšim in starejšim invalidom in tudi organizirajo družabne, kulturne in športne prireditve. V domovih za starostnike se imajo možnost vključiti v različne športne in kulturne aktivnosti. Na voljo imajo tudi zdravstveno oskrbo.

Od teh ljudi se lahko veliko naučimo, saj dokazujejo, da kljub drugačnosti zmorejo veliko več kot mi, ki nimamo težav z gibanjem, premagovanjem ovir na cesti, v trgovini, v kinu, v gledališču, na koncertu in na nogometni tekmi. Sama sem do ljudi prijazna in pripravljena pomagati. Kljub vsemu pa največkrat šteje le prijazna beseda in nasmehek na obrazu.

Tanja Turičnik

8. r., OŠ Prežihovega Voranca Ravne na Koroškem, mentorica: Vanja Benko

MLADI IMAJO MOČ, STARI PA MODROST: POLNO ŽIVLJENJE INVALIDA V (MED)GENERACIJSKEM KROGU

Mlad človek je močan. Z odraščanjem rase njegovo znanje in pogled na svet, na razmere v družbi. Z zorenjem postajamo vedno bolj modri. In kako izgleda moje polno življenje v (med)generacijskem krogu?

Moje življenje ni takšno, kot je življenje večine mojih vrstnikov. Na svoji življenjski poti se srečujem z mnogimi ovirami, ki pa jih z vztrajnostjo, močno voljo in s pomočjo najbližjih in prijateljev kar uspešno premagujem.

Rodila sem se z okvaro vida. Pri vsakdanjih opravilih v šoli in pri učenju potrebujem veliko pomoči. Cel krog ljudi se trudi skupaj z menoj. Šola in učenje sta zame pravi izziv. V učenje in orientacijo moram vložiti veliko več energije in truda kot drugi. Brez pomoči učiteljev in drugih strokovnih služb mi ne bi uspelo. Vsak njihov nasvet in poduk je dobrodošel. Pa moja srčna prijateljica Neža, ki mi je vedno na razpolago in je pripravljena pomagati. Pogovor z

njo in njen čut do drugačnih sta neprecenljiva. V zameno ji nudim pogovor, smeh, razumevanje. Včasih si mislim, da sva dvojčici, saj se v vsem strinjava in imava podoben pogled na svet.

Največji zaklad na svetu so mi topel dom, starši, brat Aljaž pa deda in bica. Vedno so mi na razpolago in vsak mi pomaga po najboljših močeh. Oba starša sta mi v veliko pomoč pri šolskih opravilih (tako pri domačih nalogah kot pri branju, pri seminarskih nalogah in učenju). Kadar njuno znanje odpove, priskoči na pomoč brat Aljaž. Vsi upoštevajo moje želje in možnosti in so tudi pripravljeni pomagati. Jaz jim vračam njihovo dobroto z ljubeznijo in s hvaležnostjo. Pa deda in bica. »Taxi deda« je nepogrešljiv na poti v šolo in iz nje. Doma pa pogovor z bico, ki je vedno polna razumevanja in spodbude, ko mi zmanjkuje elana.

Tudi onadva sta del mene in mojega odraščanja. Pred seboj imam še celo življenje. Živeti s tako slabim vidom, kot ga imam, res ni lahko. A moja mladost me navdihuje in mi daje polno zagona. Vedno moram gledati naprej z optimizmom. Moja invalidnost je povezala v zaključeni krog več generacij: Neža in jaz – najstnici, da kar poka; brat Aljaž – uf ... pa učitelji in starši – generacija srednjih let, polna modrosti pa dedi in bica – prijazna in dobra stara starša, polna življenjskih izkušenj. V (med)generacijskem krogu je res lepo živeti, četudi z okvaro vida.

In kaj mislijo starši o svoji hčerki:

Najina Tanja je res prisrčna hčer. Kljub težavam z očmi se ne ustraši nobenega izziva. Njena skrb, ljubezen, delavnost in potrpežljivost so zavidanja vredni. Vsako pomoč rada sprejme in je zanjo neizmerno hvaležna. Tanja pa je rada tudi čim bolj samostojna in neodvisna.

Tanja je dar in prelepo je živeti z njo. Je enkratna, nepovnljiva in vsi jo imamo neizmerno radi.

Tinkara Prinčič: SLEPI V PROMETU, 2. r., OŠ Dobrovo; mentorica: Lidija Benedetič

David Kovačič

4. r., OŠ Dornberk; mentorica: Adrijana Čermelj

TEKMOVANJE V PLAVANJU

Letos poleti sem bil na morju v Izoli. Videl sem veliko invalidov. Bili so na invalidskih vozičkih. Takrat sem opazil, da je v bližini počitniški dom za invalide. Imajo tudi svoje kopališče in poseben bazen za slepe.

V oči mi je padel fant na vozičku. Bil je mojih let. Videl sem, da ne more hoditi, ker je imel zelo suhe noge. Šel sem plavat. S sestro sva tekmovala, kdo bo prvi priplaval do bližnje boje. Vedno sem zmagal, saj sem večji in močnejši. Čez čas sem opazil, da fant, ki je bil na vozičku, nekdo nese v vodo. Ko ga je spustil, je fant zaplaval. Plaval je zelo dobro. Nenadoma se nama je približal in vprašal, če lahko tekmuje z nama. Bilo nama je nerodno, a sva mu dovolila. Ko smo začeli tekmovati, sem ugotovil, da fant plava veliko bolje in hitreje kot jaz. Zmagal je z veliko prednostjo.

Ta dogodek me je naučil, da so tudi invalidi lahko zelo dobri v nekaterih stvareh.

Simon Mišič

5. r., OŠ 11. maj Grahovo; mentorica: Sabina Šparemblek

BRAVO, JUNAKI NAŠI

Prav taki so kot mi
invalidi čisto vsi.
Ljudje so s čustvi in potrebami
in to prav vsakega lahko doleti.

Nekateri že od rojstva,
drugi pa malo kasneje,
življenje se jim spremeni.

Eni se predajo v usodo,
nekateri vztrajajo kar naprej.
Vzglede ste mladini vsej.
LE TAKO NAPREJ!

Noel Gregori

9. r., OŠ Koroška Bela; mentorica: Maja Otovič

PIŠEM PISMO STAREMU ATU

Dragi ata!

Vem, da nisem najboljši pri ročnih delih. Po vseh svojih slabih izkušnjah sem se veliko naučil. Naučil sem se, da če ob enih popoldne kopljem luknjo v zemljo, ni prav dobro, ker te slej ko prej začne boleti glava. In če ne znaš zabijati s kladivom, je bolje, da ga ne primeš v roke, ker si lahko kaj narediš. Kot jaz, ko sem izbil noht s prsta. Mi lahko ti pomagaš pri tem, da se kaj naučim? Ali bi mi lahko kaj povedal o elektriki, ki me zanima?

Ravno v teh trenutkih se trudim z Rubikovo kocko. Prišel sem do prve bele ploskve, naprej pa ne znam. Nedolgo nazaj sem sestavljal »megamind« kocko. Ko sem jo sestavljal, mi je prijatelj rekel, da jo lahko sestaviš z različnimi triki. Ali jo slučajno znaš sestaviti? Če jo znaš, bi mi pokazal, kako se sestavi in bi mi povedal kakšen trik?

V šoli iz žic delamo geometrijska telesa. Najprej odžagaš približno 75 centimetrov dolgo žico, potem pa jo s kladivom oblikuješ in nazadnje vse skupaj zvariš. Bi kdaj kaj takega naredila tudi midva skupaj? Ali pa kaj drugega ...? Ali pa če bi samo kaj popravljala? Kaj praviš na to? Bi lahko

poiskal tiste stare revije o elektriki in elektroniki? In bi mi še enkrat razložil, kako si naredil radio?

Spomnim se, ko sem bil še otrok, kako veliko sva se družila. Vsak dan sva šla na sprehod po vasi. Veliko časa sva preživela tudi na nogometnem igrišču. Spomnim se, kako rad sem igral s teboj nogomet. Potem pa je prišel čas šole in sem bil manj pri tebi. Danes sta me že nadomestili sestre. Še vedno pa bi tudi jaz preživel nekaj časa s teboj. Na žalost mi tega časa vedno zmanjkuje.

Stvari se spreminjajo in tudi ti, ata, se staraš. Tako se tudi tvoji refleksi slabšajo. Veš, ati ima prav, ko pravi: »Nisi več star 30 let, zato ne divjaj po cesti, saj je še mene strah, ko se vozim s teboj.« V tem primeru se z atijem popolnoma strinjam, saj se tudi jaz bojim zate. Resno, bolj pazi na cesti, da se ti ne bo kaj zgodilo.

Zadnje čase opažam, da nekateri ljudje, ki so šolani za določen poklic, tega preprosto ne znajo opravljati. Se spominjaš, ko je nedolgo tega prišel dimnikar po neke meritve, a jih ni znal izmeriti? Na srečo si prišel ti, ki si za razliko od

Maja Kragelj, 8. r., OŠ Solkan; mentorica: Andreja Kocjan

njega, ki je bil izučen za to, znal opraviti stvari brez dimnikarske šole.

Slovenija je verjetno edina država, ki ima stranko upokojencev, katere predstavniki niso upokojenci. Imamo tudi stranko mladih, ki je že dolga leta ni v parlamentu in se ni izkazala za zanesljivo. Me prav zanima, če se bo stranka upokojencev obdržala še vrsto let ali pa bo ostala v parlamentu le še do naslednjih volitev?

Ko v šoli povem, kako si ti seznanjen z moderno tehnologijo, mi nekateri ne verjamejo. Ne verjamejo mi, da znaš uporabljati računalnik, popravljati televizije, da si pri šestnajstih letih izdelal lasten radio, da obvladaš strojništvo, elektriko in še bi lahko našteval. Povsem enako kot pradedek, ki mu je verjetno to znanje rešilo življenje. Da si res tak mojster, se je izkazalo, ko smo gradili hišo ali pa ko si menjal okna, tlakoval naše dvorišče ... Vse to delaš ročno, brez strojev, kar sebi najbolj zaupaš. Zelo smešno se mi je zdelo, ko so ti ponudili, da z bagrom prekopljejo dvorišče, a si odvrnil, da bager zmeša kamenje in zemljo skupaj, kar le oteži delo.

Danes se morda ne zavedamo, kako pomembni ste starejši za našo prihodnost, saj smo ravno mi mlajši tisti, ki se od vas učimo. A verjamem, da bomo čez čas spoznali, da je vaša modrost najboljša popotnica v našem življenju.

Pozdrav,

Noel

Tamara Krivec

8. r., OŠ Črna na Koroškem; mentorica: Irena Greiner

MLADI IMAJO MOČ, STARI PA MODROST

Moja babica je zelo pametna. V njeni glavi je veliko več kot v moji. Jajca zna pripraviti na sto in en način, jaz pa še na enega ne pravilno. Obvlada pletenje košev in volnenih nogavic, jaz pa še kite ne znam splesti. Besede obrača kot genij in je prava pesnica. Pozna vsako zelenjavo, sadje, rožo, moje zanje pa je pri tem omejeno.

A vendar ji nekaj sploh ne gre, kar jaz obvladam z levo roko! Ko je treba nesti seno ali travo v hlev, jo boli hrbet. In ko so živali lačne in je treba odnesti težka vedra, je ona tako zaspala, da ne more vstati.

Nekega dne mi je postavila vprašanje in zraven pripomnila, da če prav odgovorim, mi speče torto. Njeno vprašanje se je glasilo: »Kaj je težje: kilogram železa ali kilogram sena?« Babica se je le nasmejala, ko sem nespametno odgovorila, da je železo težje. Posmehljivo je pripomnila, da sem zelo bistra glava. Jaz pa sem se razjezila: »Če sem tako bistra, pa pogledaj, kako pa si ti močna!?« Zagledala sem poln koš sena in velela, naj ga zanese do hleva. Ko je s težkimi in počasnimi koraki prišla do obilnega koša, ga sploh ni mogla dvigniti. Zahihitala sem se ji: »Stari imate modrost, res, mladi pa smo močnejši!« Babica mi sploh ni zamerila in mi je veselo odgovorila, da se z mojo izjavo povsem strinja.

Sara Rosalia Gutschi

5. r., OŠ Olge Meglič Ptuj; mentor: Darko Zupanc

MLADI IMAJO MOČ, STARI PA MODROST

Mladi, stari, mladi, stari,
otroci jih imamo radi!

Stari, mladi, stari, mladi,
vsi se imamo radi!

Moč, modrost, moč modrost,
nihče nima rad starost!

Modrost, moč, modrost, moč,
vsak bi rad imel mladost!

Moč, modrost, mladi stari,
vsi se skupaj imamo radi!

Eva Mihelič

4. r., OŠ Ribnica na Pohorju; mentorica: Marija Lopert

MOJA BABICA

Moja babica je bila Tinca,
se z mano zmeraj je igrala,
med igro nikdar ni zaspala.

Pekla je kruh,
kuhala žgance
za sosede, zame
pa še za znanke.

Pletla je rada rokavice,
za staro sosedo še nogavice.
Pogrešam njen smeh
in želim si njenih poljubov na lice.

Nia Svenšek, 1. r. (OPB), OŠ Mladika Ptuj; mentorica: Silva Ilec

Julija Tomažič, 7. r., OŠ Radlje ob Dravi, PŠ Remšnik; mentorica: Vlasta Pavlič

Miha Krištofelc

6. r., OŠ Podgorje pri Slovenj Gradcu; mentorica: Helena Korat

MOJ STRIC VIKI

V družini imamo invalida. To je moj stric, ime mu je Viki.

Pri šestih mesecih je dobil visoko temperaturo in peljali so ga v ljubljansko bolnišnico. Zdravniki so ugotovili, da je imel vnetje malih možganov. Ko se je vrnil iz bolnice, je samo ležal in trajalo je nekaj časa, da je zopet stopil na noge. Noge so nesigurno držale njegovo telo. Velikokrat je padel in nespretno držal stvari v rokah.

Ker se ni razvijal tako kot ostali otroci, so zdravniki ugotovili, da ima cerebralno paralizo. Življenje v družini se je obrnilo na glavo. Babica in dedek sta vedela, da Viki nikoli ne bo tekkel, skakal, se vozil s kolesom kot ostali otroci. Zato sta se pozanimala o tej bolezni, vozila sta ga na fizioterapijo v Slovenj Gradec in Ljubljano ter se vključila v društvi Sonček in Sožitje. Viki je hodil v vrtec v Podgorje in v šolo s prilagojenim programom v Slovenj Gradcu. Kljub težavam z govorom in motoriko je opravil osemletko.

Sedaj se vsako jutro zgodaj zbudi in se pelje s kombijem v varstveno delovni center na Legen. Vrne se v času kosila. Po kosilu pregleda vse reklame, da vidi, kaj je ceneje in bolj ugodno. Pozna denar in z njim varčno ravna. Popoldan in zvečer rad posedi pred televizorjem in si ogleda kakšen dober film, še posebej so mu všeč grozljivke. Zelo rad ima živali, vsak dan skrbi zanje in z njimi hodi na sprehod. Sam skrbi za čistočo svoje sobe in za svojo osebno higieno. Obožuje sladkarije in kapučino. Rad pomaga pri domačih opravilih. Nikoli ne pozabi na praznike in rojstne dneve družine. Vedno, ko gre kam na dopust, nas preseneti s kakšno malenkostjo, ko se vrne domov. Zapomnil si je, kdaj ima kdo rojstni dan in nikoli ga ne pozabi obdariti.

Čeprav je moj stric drugačen, ga imam rad.

Neža Jeklin

6. r., OŠ Kanal; mentorica: Irena Hočevar Križnič

Z BABICO SE IMAVA RADI

Moja babica me ima tako rada,
pomenim ji več kot dva zaklada.

Zame preplavala bi reko Nil,
tudi če bi jo požrl krokodil.

Zame bi skočila v jezero bolh
in pustila, da ji skače v lase polh.

Tudi jaz jo imam zelo rada,
veliko bolj kot dva zaklada.

Če prespim pri njej, zvečer pravljice pripoveduje,
da vsakdo obmiruje.

Ona je tista, ki me je naučila palačinke peči,
te pa so slastne, da se jim nihče ne more odreči.

Mladi delamo nepremišljeno veliko reči,
da potem včasih nezadovoljni smo vsi.

Starejši bi vse premislili seveda,
saj en starejši šteje dva vseveda.

Neki dan, ko sem končala šolo,
povem še, da sem imela smolo,
me je pričakala babičina juha,
zraven nje pa čudna še prikuha.

Seveda vse pojedla sem,
saj to ni bil noben problem.

Babica skrivnih sestavin ne izda,
a priznam, dobra je bila.

Gloria Košmrlj Dobršek: MLADI IMAJO MOČ, STAREJŠI PA MODROST, 3. r., OŠ Narodnega heroja Rajka Hrastnik;
mentorica: Vojka Tušek

Laura Brečko

8. r., OŠ Trzin; mentorica: Andreja Rotar

MLADI IMAJO MOČ, STARI PA MODROST

Tia je glavna junakinja te zgodbe. Ima velike modre oči in svetlo rjave lase, ki ji v šopih padajo ob ramenih. Z invalidnostjo se je pobljše spoznala šele, ko je dedka zbil avto. Bila je zelo vesela, da je preživel. Vendar nekaj se je z njim zgodilo: ko je prišel iz bolnišnice, ni mogel več hoditi. Postal je invalid.

Bil je lep sončen popoldan in Tia se je, kot ponavadi, odpravljala obiskati dedka. Hodila je po dolgem brezovem drevoredu, nato še nekaj časa ob reki in končno je prispe-la do dedkove hiše. Pozvonila je. Čez minuto je zaslišala škrtanje v ključavnici in vrata so se odprla. Stopila je v hišo in pozdravila dedka. Kot vedno se je namenila, da bi pospravila hišo, vendar jo je dedek ustavil. Rekel je, naj sede, nato pa še dodal: »Vesel sem, da mi pomagaš, vendar nisem jaz edini invalid na svetu. Želim, da bi pomagala še drugim. Upam, da se tebi ne bo nikoli zgodilo kaj takega.« Tia je vsa osupla obsedela na stolu, čez nekaj časa pa prikimala. Vstala je in se odpravila pospraviti stanovanje. Ko je končala, sta se z dedkom še nekaj časa pogovarjala in igrala šah. Nato pa je odšla. Na poti domov je razmišljala o tem, kar ji je rekel dedek. Ideja se ji ni zdela slaba, prej modra. Vendar bi za kaj takega potrebovala več prostega časa, kar pa pomeni, da bi morala opustiti treniranje tenisa. Tenis ima zelo rada, vendar je pomoč drugim tudi pomembna, še posebej tistim, ki so šibkejši od tebe. Pred njo je bila težka odločitev.

Okoli osmih je domov prišla mama. Tia se je zapodila proti njej in jo zasula s kupom vprašanj, na katera mama ni znala odgovoriti. Naposled pa je dejala: »Naredi tisto, kar misliš, da je najbolje.« Tia je ubogljivo pokimala in odšla v sobo razmišljat, kaj bo storila. Zjutraj se je zbudila z nasmehom na obrazu, namreč vedela je odgovor na včerajšnje zahtevno vprašanje. Izpolnila bo dedkovo željo.

Odločila se je, da bo začela kar danes, bil je namreč prvi dan počitnic. Zajtrk je zmetala vase, nato pa se je oblekla in uredila. Odpravila se je v bližnji dom za ostarele. Delavci, ki delajo tam, so veseli vsakega prostovoljca. Zelo veseli so bili nove mlade punčke, ki jim bo pomagala in s tem olajšala delo. Najprej so ji razkazali dom, nato pa še del prebivalcev. V domu je bila večina invalidov. Tii so rekli, naj zabava starčke in jih pelje na svež zrak, da lahko oni pripravijo kosilo. Tia je to tudi storila. Vsak dan je delala kaj novega. Nobeno delo ji ni predstavljalo kakšne velike ovire. Seveda pa ni pozabila na svojega dedka.

Prijateljice iz šole pa nad njo niso bile zadovoljne, saj ni imela nikoli časa za njih. Ko jim je enkrat omenila, da dela v domu, so jo zaprepadeno pogledale. Predlagala jim je, da bi šle danes z njo. Vendar so se skoraj vse izgovorile, da ne morejo. Ostale sta smo še dve: Tamara in Tea. Seveda je bila Tia vesela, malo pa tudi žalostna, ker druge niso bile pripravljene nuditi pomoči. Tiini dnevi so minevali ob pomoči ostarelim skupaj s Tamaro in Teo. Čez nekaj let je moral Tiin dedek iti v dom in od takrat naprej Tia še bolj redno pomaga.

Vsi bi morali biti taki kot Tia, saj bomo mogoče tudi mi kdaj potrebovali oskrbo. Ni rečeno, da invalidnost ne bo doletela tebe, mene ali pa vse nas. Zato moramo vedno biti pripravljeni nuditi pomoč. Ta zgodba je trden dokaz, da imajo mladi moč, stari pa modrost.

Primož Lesjak

8. r., OŠ Muta; mentorica: Franja Razdevšek

MOJE SREČANJE Z INVALIDOM

Velikokrat smo nezadovoljni, tarnamo in ne znamo ceniti tega, kar imamo. Vse se nam zdi samoumevno, pozabljamo pa, da so med nami ljudje, ki so prisiljeni živeti drugače. Nekateri so na vozičku, so slepi, gluhi ali brez nog.

Pred nekaj dnevi sem bil v bolnici. Bil sem nezadovoljen in hotel sem domov. Niti pomislil pa nisem, da nekateri ljudje (invalidi) v bolnici ostajajo zelo dolgo. Dokler nisem srečal invalida, ki je bil brez nog, in sem se začel pogovarjati z njim. Pričakoval sem, da bo govoril, da je zanj življenje izgubljeno. Ampak ni bilo tako. Na vsako vprašanje, ki sem mu ga zastavil, je odgovoril optimistično. O nekaterih stvareh, o katerih sva govorila, še jaz nisem razmišljal tako optimistično. Skoraj nisem mogel verjeti, kakšne cilje ima v življenju, čeprav je invalid. Pripovedoval mi je, da je tudi on v mladosti, ko še ni bil invalid, mislil, da se to, da bi postal invalid, njemu ne more zgoditi. Sam mi je povedal, da se je v mladosti včasih tudi norčeval iz invalidov in niti na misel mu ni prišlo, da bi bil lahko tudi sam kdaj invalid, potem pa se je zgodilo prav to. Ko je naredil izpit za avto, je bil zelo hiter in nepreviden voznik. Nekega dne, ko se je pijan usedel za volan, se je med vožnjo zaletel v drevo. Zaradi hudih poškodb so mu morali odrezati obe nogi. In šele tedaj se je zavedal, kaj se mu je zgodilo. Začel je ceniti to, kar je imel. Postal je čisto drugačen človek, pravi optimist. Sedaj, ko je invalid, ceni to, kar ima.

Od tistega dne sem začel tudi jaz bolj ceniti to, kar imam, in zato se sprašujem, ali bomo res morali postali invalidi, da bomo začeli ceniti to, kar imamo.

Rebeka Štokelj Hlede, 6. r., OŠ Ivana Roba Šempeter pri Gorici; mentorica: Tjaša Gorjup

Polona Šuligoj

8. r., OŠ Čepovan; mentorica: Zdenka Plesničar

PLANINSKI POHOD

Ko izstopim iz avta, me objame ledeni hlad. Odpravimo se po gozdni poti. Brat stopa prvi in na to je zelo ponosen. Jaz nimam posebne volje za hojo v hrib. Pot je vedno strma. Kmalu predlagam, da bi se odpočili. Očeta vprašam, če bomo hodili še dolgo. Z mamom se mi samo razigrano nasmehneta. Že vem, kaj to pomeni. Šele na začetku smo. Meni to ni prav nič všeč in dobra volja me mineva. Hodim z vedno večjo muko in štejem korake, da bi se zaposlila. Mimo mene pribevska cucek in kar noče proč. Ker psom ne maram preveč in se jih tudi bojim, ga napodim. Užaljeno zacvili, povesi rep in žalostno odide. V tistem trenutku zagledam moža, ki skoraj teče mimo mene. Prijazno me pozdravi in vpraša, če uživam v gorskem zraku. Ha, ta je pa dobra. Jaz imam gorski zrak že doma, mislim sama pri sebi. Odgovorim mu, da še kar. Ne more verjeti, da mi hoditi v naravi ni nekaj najlepšega. Ker še naprej viham nos, me vpraša, zakaj nisem srečna, ker sem zdrava in mi nič ne manjka.

Šele ko stopa pred mano, opazim, da je brez noge. O, bog, kako sem lahko tako slepa in tečna. On, ki je invalid, me spodbuja, jaz pa stokam in tarnam. Moralo bi vendar biti ravno obratno. Kar malo nerodno mi je, zato ga vprašam, če je videl tistega cucka, ki bevska naokrog. Prijazno mi odgovori, da je to njegov pes, ki ga spremlja vsepovsod, odkar je invalid. Danes je še posebno vesel, ker ima tako dolg sprehod. Ime mu je Rjavko. Joj, spet sem ga polomila. Pa kaj mi je danes? Možakar mi pove, da psa vedno vzame s sabo, ker ga spodbuja, mu daje energijo in moč, saj je vedno igriv in dobre volje. Skupaj vztrajata do vrha. In vztrajala sem tudi jaz. Sledila sem Rjavku, ki me je privedel do vrha hriba, od koder se je odprl čudovit razgled na okoliške hribe in dolino. Zelo sem vesela, da mi je uspelo. Hvaležna sem tudi Rjavku, zato se nekaj časa z njim igram. Igra se tudi možakar, ki se je predstavil za Boštjana. Ko prispejo še mama, ata in brat, se zapletemo v pogovor. Boštjan nam pove tragično zgodbo o nesreči, v kateri je izgubil nogo, o borbi za življenje in povsem novem načinu življenja brez noge. V svojo pripoved pa ne vpleta žalosti, celo šali se na svoj račun in še nas, ki nam nič ne manjka, spravlja v dobro voljo.

Nikoli prej nisem razmišljala o invalidih: kako se počutijo, koliko volje in vztrajnosti morajo imeti, kako zelo se trudijo ... Če sem videla nekoga na invalidskem vozičku ali nekoga z belo palico, se mi je zasmililo. To pa je bilo tudi vse. Rekla sem si: On pač ničesar ne more. In sem šla naprej. Boštjan me je naučil, da invalidi zmorejo veliko,

marsikdaj več od nas, ki nam nič ne manjka. Imajo voljo in vztrajnost. S tem dosežejo cilj, ki si ga zadajo. Zato jih moramo podpirati, tako kot Boštjana podpira njegov psiček Rjavko.

Jana Skočir

4. r., OŠ Dornberk; mentorica: Adrijana Čermelj

POMAGALA SEM INVALIDU

Ko sem hodila domov iz šole, sem videla deklico, ki je imela težave z invalidskim vozičkom. Stekla sem k njej in ji pomagala. Takoj, ko sem prišla do nje, me je obdala z nasmehom. Prosila me je, naj jo odpeljem domov. Povedala mi je, da živi sama z očetom, ki pa je do poznega večera v službi. Tako sva začeli biti veliko skupaj. Cele dneve in celo kakšno noč. Povedala mi je, da igra klavir. Zanimalo me je, kako? Vprašala sem jo. Pokazala mi je. Kaj? Klavir igra z nogami! Nisem vedela, kaj reči. Ugotovila sem, da ima težave in seveda sem ji pomagala. Neke noči sem se spraševala, kako da še ne vem njenega imena. Vprašala sem jo. Ime ji je bilo Klavdija. No, potem se je začela šola, ona na žalost ni mogla iti. Najina družabnost se je zmanjšala. Ampak po opravih sem prav tako za eno uro odšla k njej. Skuhala sem ji kosilo, ji pomagala pospraviti, šla sem ji po stvari v trgovino in ji še nekaj pomagala pri klavirju. Tako so minevali dnevi. Prišel je dan nastopa. Moja mama naju je zapeljala v koncertno dvorano. Opazovala sem jo, videti je bila razburjena. Peljala sem jo za oder in jo prepustila njeni učiteljici. Poiskala sem si udoben sedež blizu odra, mama pa je sedla zraven. Bilo je veliko drugih, ampak končno je nastopila tudi Klavdija. Zaigrala je tri skladbe Mozarta. Igrala je prelepo, uživala sem. To sem ji povedala. Zavriskala je od veselja. Tako je bilo še velikokrat. Na vrsto pa je prišlo svetovno prvenstvo. Upala sem, da je Klavdija vadila tudi, ko me ni bilo. Spet je bilo nešteto drugih, ampak je prišla tudi ona na vrsto. Spet je igrala prelepo, no mogoče je naredila eno ali dve napaki, ampak je bilo lepo. Čez pol ure je napovedovalec napovedal rezultate tekmovalcev: 1. je bila Sonja Čotar, 2. je bil Anže Novak, 3. pa Klavdija Črne. Bila sem navdušena. Res, da ni osvojila 1. mesta, ampak je vseeno dober rezultat. Skrbelo me je le, kaj je z njo? Bomo videli. Ko je prišla, se ji je Sonja spakovala, Klavdija pa se za to ni zmenila. Bila je tako navdušena, kot bi osvojila 1. mesto. No, zdaj vem, zakaj. Njej ni važno, ali zmaga ali ne, temveč da sodeluje in se izkaže ljudem. In tako se ta zgodba konča!

Kristjan Zalar

5. r., OŠ 11. maj Grahovo; mentorica: Sabina Šparemblek

INVALIDI

Ceni to, kar imaš in bodi vesel.
Nekdo bi vse dal, da bi to imel.

Nasmej se, lep je svet,
zato poglej okoli sebe
in ne bodi slep.

Mi imamo vse, kar nam srce zaželi,
pa vendar nismo srečni.

Poglej okoli sebe.
Vsi isti smo,
nekomu nekaj manjka,
a še vedno ima
dušo, srce in telo.

Urška Dolar, IV. st., II. OŠ Žalec; mentorica: Senka Palir Balta

Ana Marija Haložan, 8. r., OŠ Ljudski vrt Ptuj; mentorica: Darja Polner

Jošt Kos

7. r., OŠ Juričevega Drejčka Ravne na Koroškem; mentorica: Simona Cokan

MLADI IMAJO MOČ, STARI PA MODROST

Imam strica, ki je doživel prometno nesrečo in komaj preživel. Po nesreči se je moral ponovno učiti hoditi, pisati in brati. V tistem času sem ga pogosto hodil obiskovat v bolnišnico. Pripovedoval sem mu zgodbe, ki so se mi pripetile v šoli, anekdote, nemalokrat pa sem mu tudi zapel narodne pesmi, ki jih je tako rad poslušal. Opazil sem, kako se je vselej razveselil mojega obiska in kmalu so tudi vsi ostali bolniki oz. ponesrečenci v sobi z veseljem pričakovali, kdaj spet pridem – bolnišnica se je tako spremenila v kraj prešernega smeha. Kadar zaradi obveznosti nisem mogel do strica, so ga prijatelji spraševali: »Kje pa je tisti fantič, ki vedno prinese v sobo smeh?« Mislim, da je moj stric ravno to veselje potreboval. V njegovih očeh se je dramilo življenje, kljub usodi, ki mu je tako spremenila življenje. Leto dni zatem, ko se je vrnil domov, me je poklical k sebi, me objel in skozi prisposodobu povedal, da je po nesreči v sebi ugasnil in da sem mu ponovno pomagal prižgati iskro življenja v njem. Podal mi je modrost: samopomilovanje je človekov najhujši sovražnik; če ga neguješ, se po padcu ne moreš pobrati. Z močjo nasmeha sva zmogla najti pogum za novo priložnost, za novo življenje.

Ajda Herman

2. l, Gimnazija in ekonomska srednja šola Trbovlje; mentorica: Maruša Stoklasa Drečnik

MLADI IMAJ MOČ, STARI PA MODROST

Stare porjavele črno-bele fotografije so razgrnjene po mizi kot tanek prt. Toliko spominov, ujetih v fotografski objekt. Spomini, tako tihi, a tako zanimivi, svet, tako drugačen od današnjega, a nič slabši, nič manj razburljiv, čudežen in čudovit. Ljudje na fotografijah so videti srečni, mladi, močni. Kot da jim svet leži pod nogami in je celo življenje pred njimi. Ker je tudi bilo. Kot je danes pred nami, mladimi.

Gospa Koren, ki danes živi v domu za ostarele, je na fotografiji majhna deklica z lasmi, spletenimi v dolgi kiti. Mlad fant, ki mu deklica sedi v naročju, njen brat, je izgubil življenje v vojni. Mati, ki stoji za njima, ima že takrat zguban obraz od trdega dela in skrbi. Kljub temu je videti srečna v obje-

Laura Borovnik

8. r., OŠ Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj; mentorica: mag. Anka Voh

KO SE TI ŽIVLJENJE OBRNE NA GLAVO

(napisano po resnični zgodbi).

Moj dedek, Martin, je invalid. In tu je njegova zgodba!

Ko je bil Martin star 42 let, je bil v bolnišnici zaradi hude pljučnice. Imel je tudi kronični bronhitis. Zdravniki so mu povedali, da bo moral na operacijo. In res je šel. Med operacijo se mu je poškodoval pomemben živec za ravnotežje; takrat je postal Martin ponovno majhen otrok.

Ni znal pisati, brati, jesti, hoditi, govoriti, niti stati. Hodil je na različne terapije in se vse počasi od začetka še enkrat naučil. Večino stvari se je naučil, a hoditi nikoli več ni mogel popolnoma sam. Vedno mu je nekdo moral pomagati in mu biti v oporo.

Sedaj je Martin star 75 let in je na vozičku. Doma je z družino, ki mu pomaga jesti, se preoblačiti, hoditi Zdaj je še težje zanj, kot pa je bilo, ko je bil še mlajši. Posebno težko je, ko ga je treba kam odpeljati, ko mora iti po stopnicah ali pa se samo podpisati na kakšen uradni dokument. A vsi mu stojimo ob strani in mu pomagamo.

Čeprav nas je dedkova invalidnost vse prizadela, je vseeno nekaj dobrega v tej žalostni zgodbi: zdaj ima več časa za svoje vnuke.

mu svojega moža, brkatega moškega srednjih let v kotu fotografije. Oba sta umrla že več kot tri desetletja nazaj.

Gospa je tako vesela, ko jo obišče hčerka z družino. Čeprav se to zadnje čase bolj redko zgodi. Pa saj jih razume. Starši hodijo v službo, otroci v šolo, vsi so zelo zaposleni. Vsi so ujeti v hiter, natrpan ritem, kateremu ona že dolgo ne sledi več. Vsi so delo sveta, ki ni več njen. Vsaj tako se ji zdi.

Pogosto se nam zdijo razlike med mladimi in starimi tako velike, čeprav so, če pogledamo z druge strani, tako zelo majhne. Vsi mislimo, čutimo, sanjamo, se spominjamo, vsi govorimo in se izražamo, vsi uživamo, se smejimo in ljubimo. Vsi stari ljudje so bili enkrat mladi in vsi mladi se bodo enkrat postarali.

Gospa Koren je zadovoljna z majhno sobico v domu, s posteljo, z leseno mizo, s starim stolom in z omarico, natrpano z nekaj oblačili in s knjigami. Ljudje v domu so prijazni in ji pomagajo, če kaj potrebuje. Kljub temu so ji danes, ko je gledala fotografije, utrujene modro-zelene oči zalile

solze. Nič ni moglo pregnati osamljenosti, tudi fotografije iz srečne preteklosti ne. Nič ni pregnalo mraza, ki ga je v srcu čutila že leta. Nič ni preprečilo bolečine in občutka, da ni del sveta, v katerem živi.

»Zakaj?« se je tiho vprašala. »Saj je svet tako blizu, tako otipljiv, le okno je treba odpreti.« A bilo je, kot da bi bilo okno odprto od zunaj. Kot da bi jo moral nekdo povabiti v svet, ki se je skrival za zavesami.

Čeprav so bila in bodo naša življenja drugačna v mnogih pogledih, smo v tem trenutku del istega sveta in so nam nekateri problemi, s katerimi se soočamo, skupni. Nekateri bi rekli, da smo obsojeni na sobivanje. Bolj pravilno bi bilo, če bi rekli, da imamo to srečo, da se lahko družimo in se drug od drugega učimo.

Res je, da so mladi prihodnost današnje družbe. Da imajo moč, da sooblikujejo svet, katerega del so. Ampak svet ne bo nič boljši, če bomo ponavljali napake ali če se ne bomo nič naučili, ampak bo le slabši. Mladi, ujeti v svoj svet, zagledani le v svoje življenje, pogosto pozabimo, kako dobro bi se bilo pogovoriti z babico in dedkom ali pa le pozdraviti ostarelo osebo in ji pridržati vrata. Včasih so potrebna majhna dejanja, da nekomu polepšate dan.

Medgeneracijski odnosi so lahko težavni. Lahko so neprijetni. A ko naredimo korak naprej, ko prezremo razlike in ko smo sposobni prebroditi težave, nam lahko dajo nekaj čudovitega. Starim in mladim. Starejši so tako veseli pozornosti, pogovora, tudi le občutka, da v tem hitrem, glasnem, zmedenem svetu niso tako sami, kot so sprva mislili. Zakaj so medgeneracijski odnosi pomembni? Preprosto zato. Ker si lahko pomagamo. Drug drugemu.

Njihova shramba spominov, čeprav včasih luknjičasta, je veliko bogatejša od naše. Leta so prinesla izkušnje, izkušnje pa modrost. V življenju so doživeli vzpone in padce, delali napake in se na podlagi napak učili. In naučili. Njihova glava je tako polna iskrivih zgodb in pripovedi, potrebujejo le nekoga, ki jih bo poslušal.

Morda je njihova življenjska zgodba napisana s peresom in črnilom, naša pa bo natipkana na računalnik, morda je svet, v katerega so se rodili, popolnoma drugačen od našega in so odraščali ob drugačnih vrednotah, kot mi odraščamo danes. A ni nobene ovire, da se ne bi med tem dvema, na prvi pogled popolnoma različnima vesoljema, spletle trde vezi, če si ovir le ne bomo postavljali sami.

Julija Potrbín, 2. r., OŠ Ivana Cankarja Trbovlje; mentorica: Jasna Drnovšek

Rebecca Winkler Milovanovič, 7. r., OŠ Čepovan; mentorica: Jelka Rijavec

Tine Križe

5. r., OŠ Ljudski vrt Ptuj, PŠ Grajena; mentorica: Nada Sevšek

ŠE SREČA, DA SO BILE LE SANJE! ALI PA NE?

Bila je sobota. Prelepa sobota, obsijana s soncem in toploto. V gozdu zraven hiše sem se igral s prijatelji.

Igrali smo se Tarzana. Splezal sem na drevo. Bilo je zelo visoko. Ko sem prišel do vrha, mi je spodrsnilo in začutil sem, da padam. Objela me je tema. Ko sem se ovedel, sem ugotovil, da nisem doma. Pogledal sem okrog sebe. Vse je bilo zelo čudno in preveč belo. Ob postelji sem zagledal mamico, ki je jokala. Vprašal sem jo, kje sem in kaj se je zgodilo. Mami mi je s solzami v očeh povedala, da sem padel z drevesa na glavo in da sem bil dolgo v nezavesti. Ob postelji sem zagledal invalidski voziček. Mamico sem vprašal, kaj ta tam počne. Mami je začela še bolj jokati. Povedala mi je, da sem padel direktno na glavo in da zaradi tega ne bom mogel več hoditi. Nič nisem mogel reči, samo začutil sem, kako mi po licih tečejo solze.

Dolgo sem bil v bolnišnici. Sčasoma sem se navadil na voziček in z njim že kar nevarno divjal. Ati me je vključil v

košarko na vozičkih. Tam sem spoznal veliko novih prijateljev. Ker sem bil zelo dober, sem se uvrstil v reprezentanco za paraolimpijske igre. Priigrali smo si zlato medaljo. Ko so začeli igrati himno, se mi je ta zdela nekako drugačna. Zdrznil sem se in ugotovil, da se mi je vklopil radio – budilka. Pogledal sem okrog sebe in srečen ugotovil, da vozička ni nikjer. Še sreča, da so to bile le sanje! Ob zajtrku sem mamici pripovedoval o njih. Rekla mi je, da me je tlačila mora in naj brž pozabim na njih.

V šoli je dan potekal zelo hitro in kmalu sem pozabil na sanje. Popoldne smo se s prijatelji igrali v gozdu. Splezal sem na drevo, a veja je počila in padel sem na tla. Takrat sem se spomnil na sanje. Mogoče so me hotele opozoriti na nevarnost! Zlomil sem si nogo in dobil mavec. Cel mesec nisem mogel v šole. Od takrat sta ati in mami pazila na vsak moj korak.

Zala Križ

5. r., OŠ Notranjski odred Cerknica; mentorici: Jelka Jernejčič,
Eva Baraga

IZKUŠNJE Z INVALIDI

Opisala bom invalida Benjamina Žnidaršiča, ki se je rodil v Podcerkvi v Loški dolini, danes pa stanuje v Postojni. Ob padcu s češnje junija leta 1986 je postal tetraplegik. Prevzel je skrb za kulturo pri Zvezi paraplegikov Slovenije in tam med drugim skrbel za odnose z javnostmi in izdaja časopisa Paraplegik. Vodi svoje podjetje, ukvarja se s slikanjem z usti, izdal je tri pesniške zbirke. Udeležuje se številnih likovnih natečajev »ex temporis«, ki se jih udeležujejo slikarji, ki niso invalidi. Veliko razstavlja in je ponosen na svoja dela.

Benjamin je dokaz, da se s trdo voljo lahko doseže še tako težke cilje.

Maja Križnič

8. r., OŠ Kanal; mentorica: Suzana Kavčič

MLADI IMAJO MOČ, STARI PA MODROST

Končno prijateljico sem imela,
ki sem si jo dolgo želela.
Zaupala sem ji popolnoma vse:
kaj rada imam, kaj mi ne gre.
Tudi ona povedala mi je skrivnosti male,
ki so najine postale.
Ves čas skupaj sva bili, veselo se zabavali.
A pripetila se je nesreča,
ki za vse nas je bila boleča.
Zdaj na invalidskem vozičku je,
a življenje dalje gre.
Še danes si mlad in poln moči,
a že jutri se lahko kaj hudega zgodi.
Zato vsak trenutek izkoristi
in si ga v spomin vtisni.
Če se giblješ svobodno lahko,
bodi hvaležen za to.
Tudi starejši zgubljajo moči
in se spominjajo mladih dni.
A to vendarle ni slabo,
saj starost
s seboj prinese nam modrost.

Denis Pašagić, 2. r., OŠ Toneta Čufarja Jesenice; mentorica: Elena Šikanič

Aljaž Papič, 4. r., OŠ Bakovci; mentor: Anton Buzeti

Tija Borovič

6. r., OŠ III Murska Sobota; mentorica: Gabrijela Mastnak

STAREJŠI INVALIDI

V življenju se marsikaj zgodi. Leta minevajo in nisi več mlad kot nekoč. Moč in okretnost zamenjata modrost in leta izkušenj. Starejši bi radi te izkušnje podelili z drugimi. Želijo jih opozoriti, da ne bi delali istih napak, kot so jih nekoč delali sami. A mladim to ne pomeni dosti. Res žalostno. Invalidom pa je še težje. Namesto, da bi jih spoštovali, jih zaničujejo in ignorirajo. Mladi se dostikrat obnašajo, kot da invalidi niso del družbe. Nekaj takega obnašanja prihaja tudi iz tega, da so invalidi premalo opaženi v naši družbi.

Ko boste naslednjič zagledali starejšega invalida, se zazrite v njegov obraz. Naporji so tam pustili posledice. Morda mu boste znali prisluhniti.

Invalidnosti se nihče ne bi smel sramovati. Čeprav invalide v današnjem času, v tej sodobni družbi, nekateri še vedno izobčijo. Namesto da bi invalidnost jemali kot nekaj samoumevnega, nekaj kar se lahko zgodi vsakemu, ter da je treba s tem živeti, se invalidov izogibajo. Premalo se ozirajo na to, kako jim je življenje oteženo. Ne razumejo, da je neko opravilo za nas zdrave nekaj običajnega, od njih pa terja ogromno truda in napora.

Sama se aktivno vključujem v slikarske delavnice, kjer ustvarjajo tudi invalidi in starejši. Prav tako igram šah s starejšimi invalidi. Menim, da bi se invalidi lahko tudi aktivno vključevali v medgeneracijske dejavnosti, ki potekajo v medgeneracijski hiši Sadeži družbe. Dobro bi bilo tudi to, da bi npr. starejše invalide »predstavili« v vrtcu. Otrokom, ki se šele učijo življenja, bi bilo dobro predstaviti, kako so postali invalidi, če so se taki rodili ali se jim je zgodila kakšna nesreča, na kaj naj bodo v življenju pozorni, da sami ne bi naredili take napake oz. potegnili nauk iz življenja invalida, če se je ta npr. ponesrečil. Povabili bi jih lahko v šolo. Jim približali njihov vsakdan, npr. predstavili, kako poteka življenje iz vozička; zavezali oči, da bi šli z belo palico med ovirami na cesti, hodniku ... Tu vidim veliko možnost, da bi se dalo kaj spremeniti.

Družba je ta, ki dela invalidne vidne/nevidne. Ker opažam, da je dosti invalidov samih, vase zaprtih, tihih, jih je treba spodbuditi, da se aktivneje vključujejo v družbo. Dobra se mi zdi zamisel pisatelja in raziskovalca odnosov Luja Šproharja, gospoda ki je slep, ki pravi, da bi rad ustanovil agencijo, ki bi se ukvarjala s socialno psihologijo invalidov. Ki bi jim vedela svetovati, kako se izkupati iz težav. Jim svetovati, kako postati uspešen, vključen v družbo. Mislim, da tudi mediji lahko dosti naredijo. S predstavi-

tvami v časopisih, enostavno, kako npr. poteka dan starejšega invalida.

Invalidi so nekaj posebnega. Ker vztrajajo. Se borijo. Polni optimizma in dobre volje nadaljujejo. Ne bojijo se ovir. Nekateri. Veseli so zaradi tistega, kar imajo, ter ne zaradi tega, česar nimajo. Zavedajo se, da pač vseh stvari ne morejo početi. A poskušajo. Nekateri. Pomagajmo jim, da bo teh nekaterih čim manj. Z njihovim vključevanjem v naša življenja.

David Kraševac

8. r., OŠ Toneta Šraja Aljoše Nova vas; mentorica: Martina Kočevar

NAJPREJ ZVER, POTEM ČLOVEK

Nekega sončnega popoldneva sem prišel iz šole. Bil sem zelo utrujen, vendar me je mama vseeno poslala v trgovino po nekaj hrane ter začimb za kosilo. Nezadovoljen sem vzel denar ter si obul čevlje. Trgovina je bila oddaljena le kakih 700 m, zato sem šel kar peš. Ko sem hodil, sem malo gledal naokoli. Videl sem, kako ima soseda lepo rože, kako se neki mlajši otroci igrajo na igrišču ... Nenadoma sem zagledal neko čudno ukrivljeno postavo pred seboj. Zdelo se mi je, kot bi bil volkodlak iz grozljivke. Otrpnil sem in obstal. Zelo me je bilo strah. Postava se je vedno bolj približevala. Premaknil sem glavo, zagledal grm v bližini ter se skril vanj. Ves sem trepetal od strahu in napetosti. Ko sem poškilil izza grma, sem že bolje videl kot prej. Videl se le starca, ki je hodil po pločniku. Le kam je izginil volkodlak? Starec je pricapljal mimo ter vprašal, kaj je narobe. Še sam nisem vedel, da se tresem kot šiba na vodi, da sem bel kot zid in da me v trebuhu tako zvija, kot bi me pripalil Dejan Zavec. V zadregi sem odgovoril, da se samo igram.

Ko sem šel naprej v trgovino, sem razmišljal, kam je izginil volkodlak. Po poti domov sem ugotovil, da se je v megli samo tako videlo. V resnici pa je bil to starec, ki me je vprašal, zakaj se bojim. Tako si včasih predstavljamo invalide in stare ljudi, dokler jih поблиže ne spoznamo.

Klara Doler

8. r., OŠ Podgorje pri Slovenj Gradcu; mentorica: Helena Korat

INVALIDI

Včasih se sploh ne zavedamo, kakšno srečo imamo, da se lahko normalno gibljemo brez kakšne pomoči, da lahko skrbimo sami zase, da lahko normalno živimo in še marsikaj. Večino teh stvari pa invalidi ne zmorejo. Nekateri so invalidi že od rojstva, otroštva ali pa so takšni postali zaradi nepredvidljivih nesreč. Ker ti ljudje nimajo vseh možnosti za življenje kot mi, je prav, da jim kar se da pomagamo. Ena od teh pomoči so parkirna mesta za invalide.

Ko sem bila majhna, sem se spraševala, zakaj imajo invalidi boljše parkirne prostore. Odgovor na to vprašanje bi morali vedeti vsi, ki se vozijo z avtomobili in uporabljajo parkirne prostore. Žalostno je, ko vidiš, da iz avta, ki je parkiran na parkirnem prostoru za invalide, stopi povsem zdrav človek. To, kar počnejo nekateri ljudje, je nepošteno. Invalidi imajo svoje potrebe in potrebujejo več kot drugi. Lažje je zdravemu človeku iti nekaj metrov več do cilja

kot pa invalidu. Nekaterim skrajnežem pa so namenjene table pri parkirnem prostoru, na katerih piše: ZASEDEL SI MOJE MESTO. PREVZAMEŠ TUDI MOJO INVALIDNOST? Mislim, da so te table zelo primerne, saj opozarjajo, da biti invalid ni prijetno in da ti kdaj potrebujejo pomoč in sodelovanje.

Da bi imeli invalidi čim lepše življenje in tudi možnosti spoznavanja drugih, njihovih težav in radosti, so ustanovljeni klubi za invalide. Tam si lahko pomagajo, saj imajo podobne težave. Pri pomoči drug drugemu pa mislim, da je najpomembnejše, da si prisluhnemo.

Nekaterim ljudem se invalidi smilijo, ker ne morejo vsega početi. Vendar pa se od invalidov marsikaj naučimo: nesreče se dogajajo in nič se ne da spremeniti, zato se je treba sprejeti takšnega, kot si; vseh ciljev ne moremo doseči, a zato še ni potrebno obupati. Sprijazniti se moramo s tem, kar imamo.

Tara Ipavec, 8. r., OŠ Solkan; mentorica: Andreja Kocjan

Gloria Plevnik

8. r., OŠ Ribnica na Pohorju; mentorica: Nevenka Kutin

PRABABICA

Vedno mi je pomagala, nikoli me ni razočarala.
Ko sem jo potrebovala,
vedno tukaj je bila.
Dajala mi je nasvete, ki vem, da prav mi bodo prišli zdaj,
ko stopam v svet odraslosti, svet poln skrbi.

Nikoli žalostne je nisem videla,
bolečino, solze pred svetom je skrivala,
nam pa vedno nasmejan obraz kazala.
Ni znala reči ne, polna dobrote je bila,
za družino vse je naredila.

Potem pa je odšla, bolezen jo je premagala.
Pogrešamo jo vsi, njenih nasvetov več ni.
Napotki, ki nam jih je dajala,
pa nikoli ne bodo pozabljeni.

Žan Sapač

2. l., Srednja zdravstvena šola Slovenj Gradec;
mentorica: Darja Skutnik

SAM

Sam, nebogljn in osamljen,
od vsakdanje rutine omamljen.
Dan za dnem se ponavlja,
že njegova misel se obotavlja,
a ko pomisli na svojega vnučka,
se v očeh prižge mu drobna lučka,
njegovo telo kar oživi,
če bi mogel, bi premikal gore,
srce pa mu nemo kriči:
»Saj ne moreš hoditi, sprijazni se že!«

Aldina Clarisa Ban,
6. r., OŠ Olge Meglič Ptuj;
mentorica: Lea Kralj

Tjaša Založnik

9. r., Prva OŠ Slovenj Gradec; mentorica: Nataša Rotovnik Sukič

GOLOBICA DRUGAČNEGA SVETA

Če bila bi invalid kot on
in če živeti morala bi tako
vsak dan,
vdala bi se, povem vam!

Njegov svet je drugačen,
a on s toplimi žarki
opominja in pravi ti:
»Poglej, kako lepo se vendarle lahko živi!«

On izžareva energijo vsak dan,
pa naj bo še tako deževno in megleno,
on je nasmejan
in to vedno!

Kako težko se mu je obleči,
lase počesati
in kaj pojesti.
Se zavedaš, da je tako vsak dan?

Spomni se ti,
da njegov svet je drugačen,
a vendarle poln moči,
in jutraj kot golobica
vedno nasmejan v nov dan poleti.

Nejc Ašič

2. l., Gimnazija in ekonomska srednja šola Trbovlje; mentorica: Maruša Stoklasa Drečnik

KO SE INVALIDNOSTI PRIDRUŽI ŠE STAROST

Ura bije, veter boža veje,
v prazni sobi se možakar smeje.
Sam, po tiho zvezde šteje
in razmišlja vse glasneje:
»Ali zvezde vse enake so,
ali vsem enako je lepo?
Ali druga drugo ljubijo,
se med sabo čutijo?
Si pomagajo, ko jim je hudo,
ko so v stiski, ko se potrebujejo?
Se tudi starajo tiho in počasi
in se pomešajo med sivimi oblaki?«
Možakar tako stvari premlevala,
saj še sam ne ve, kaj se ga lotevala.
Pravi, da življenje ga je izučilo,
včasih njegovo lice naredilo
solzno, žalostno in milo,
a da vdal se ni nikoli,
ponavlja hrabro si kar sproti.
Voziček? To zanj sploh ovira ni,
ker on s srcem zna živeti,

zna se še vedno nasmejati,
smešne šale pripovedovati,
kdaj pa kdaj mora zajokati,
a žalosti se nikoli noče predati.
A on še vedno zvezde gleda,
tam pod oknom sam poseda,
vpraša se, ali ljudje si znamo pomagati
in si namesto joka smeh priklicati.
Rad bi, da svet bi ga za svojega imel,
na ulici za normalnega vzel,
hoče imeti le družbo ljudi,
da ne bo sam pod zvezdami.
Možakar svinčnik in papir si vzame,
se predrami in globok dih zajame,
nariše zvezdo si, še eno ji doda.
Zvezdi z roko v roki na papirju plešeta,
zaželi si, da nekdo bi z njim zaplesal,
se zabaval, pel in karte igral,
a dokler bo možakar tega čakal,
ves svet bo zvito pretental
in se pod zvezdami kar sam smejal.

Kaja Čotar, 7. r., OŠ Lucijana Bratkoviča Bratuša Renče; mentorica: Tanja Pavlin

Učenci 1. r. (podaljšano bivanje): DRUŽENJE, OŠ Dobrovo; mentorici: Katarina Golob, Ivanka Škerlj

ZBORNİK PRISPEVKOV

učencev in dijakov, ki so sodelovali v Pedagoški akciji
Zveze delovnih invalidov Slovenije v letu 2012

SEZNAM OBJAVLJENIH

LIKOVNI IZDELKI

Stran

- 0V Učenci 1. r. (OPB): DRUŽENJE, OŠ Dobrovo
6 Lovro Petrič Halužan, 2. r., OŠ Miren
7 Klara Kovač, 3. r., OŠ Trbovlje, PŠ Alojza Hohkrauta
9 Mihaela Cigoj, 3. r., OŠ Kanal, PŠ Kal
11 Mark Šinigoj: NA SPREHODU S PRIJATELJEM, 3. r., OŠ Dornberk
12 Jasmina Tancoš, 7. r., OŠ Deskle
13 Vesna Randl: PLES S STAROSTNIKI, IV./V. st., OŠ Kozara Nova Gorica
14 Urška Marc: JAZ IN MOJA BRINA, 4. r., OŠ Kozara Nova Gorica
15 Anisa Kohne: POMAGAL SEM INVALIDU, 4. r., OŠ Poljčane
16 Tinkara Kovač: 1. r., OŠ Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj
17 Anja Kolenc, 1. r., OŠ Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj
18 Ana Jančič, Jure Pihler, Tilen Golob Šimenko, 5. r., OŠ Ljudski vrt Ptuj, PŠ Grajena
20 Lana Lanišnik, 6. r., OŠ Trbovlje
21 Neli Okroglič, 7. r., OŠ Deskle
22 Matej Škabar, OSTARELE OBISKUJEM, POMAGAM NOSITI IZ TRGOVINE, 5. r., OŠ Kozara Nova Gorica
22 Anej Reja: NA SPREHODU, 6. r., OŠ Dobrovo
24 Tinkara Prinčič: SLEPI V PROMETU, 2. r., OŠ Dobrovo
26 Maja Kragelj, 8. r., OŠ Solkan
28 Nia Svenšek, 1. r., OŠ Mladika Ptuj
29 Julija Tomažič, 7. r., OŠ Radlje ob Dravi, PŠ Remšnik
30 Gloria Košmrli Dobršek: MLADI IMAJO MOČ, STAREJŠI PA MODROST, 3. r., OŠ Narodnega heroja Rajka Hrastnik
32 Rebeka Štokelj Hlede, 6. r., OŠ Ivana Roba Šempeter pri Gorici
34 Urška Dolar, IV. st., II. OŠ Žalec
35 Ana Marija Haložan, 8. r., OŠ Ljudski vrt Ptuj
37 Julija Potrbin, 2. r., OŠ Ivana Cankarja Trbovlje
38 Rebecca Winkler Milovanovič, 7. r., OŠ Čepovan
39 Denis Pašagič, 2. r., OŠ Toneta Čufarja Jesenice
40 Aljaž Papič, 4. r., OŠ Bakovci
42 Tara Ipavec, 8. r., OŠ Solkan
43 Aldina Clarisa Ban, 6. r., OŠ Olge Meglič Ptuj
44 Kaja Čotar, 7. r., OŠ Lucijana Bratkoviča Bratuša Renče

PESMI

- 8 Tilen Cvetko: ŽIVLJENJE INVALIDA, 8. r., OŠ Muta
10 Jasmina Stražišar: MOJA BABICA, 6. r., OŠ Ribnica na Pohorju
14 Zala Potočnik: MLADI IN STARI, 8. r., OŠ Trzin
14 Žan Krček: Z ROKO V ROKI, 5. r., 2. OŠ Slovenska Bistrica
17 Melanie Kuhar: MLADI IN STARI, 4. r., OŠ Bakovci
21 Katja Potisk: PODAJMO SI ROKO, 9. r., OŠ Gustava Šiliha Laporje
21 Katarina Bratina: POMAGAJMO SI, 6. r., OŠ Solkan
25 Simon Mišič: BRAVO, JUNAKI NAŠI, 5. r., OŠ 11. maj Grahovo
27 Sara Rosalia Gutschi: MLADI IMAJO MOČ, STARI PA MODROST, 5. r., OŠ Olge Meglič Ptuj
27 Eva Mihelič: MOJA BABICA, 4. r., OŠ Ribnica na Pohorju

- 30 Neža Jeklin: Z BABICO SE IMAVA RADI, 6. r., OŠ Kanal
34 Kristjan Zalar: INVALIDI, 5. r., OŠ 11. maj Grahovo
39 Maja Križnič: MLADI IMAJO MOČ, STARI PA MODROST, 8. r., OŠ Kanal
43 Gloria Plevnik: PRABABICA, 8. r., OŠ Ribnica na Pohorju
43 Žan Sapač: SAM, 2. l., Srednja zdravstvena šola Slovenj Gradec
43 Tjaša Založnik: GOLOBICA DRUGAČNEGA SVETA, 9. r., Prva OŠ Slovenj Gradec
44 Nejc Ašič: KO SE INVALIDNOSTI PRIDRUŽI ŠE STAROST, 2. l., Gimnazija in ekonomska srednja šola Trbovlje

SPISI

- 6 Luka Lukač: ZGODOVINA INVALIDOV, 7. r., OŠ Bakovci
7 Marko Plankelj: STARANJE INVALIDOV, 9. r., OŠ Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj
8 Zala Paradiž: INVALIDI V MOJIH OČEH, 6. r., OŠ Podgorje pri Slovenj Gradcu
9 Iza Tinta: MLADI IMAMO MOČ, STARI PA MODROST, 8. r., OŠ Franja Goloba Prevalje
10 Blažka Praper: MOJ DEDEK - INVALID, 4. r., OŠ Šentjanž pri Dravogradu
10 Jerica Vižintin: KO SE INVALIDNOSTI PRIDRUŽI ŠE STAROST, 8. r., Prva OŠ Slovenj Gradec
11 Ana Krebs: KO SE INVALIDNOSTI PRIDRUŽI ŠE STAROST, 9. r., OŠ Radlje ob Dravi
13 Domen Dolanc: MLADI IMAJO MOČ, STARI PA MODROST, 1. l., Srednja tehniška in poklicna šola Trbovlje
14 Sven Pliberšek: MOJA BABICA, 3. r., OŠ Antona Ingoliča Spodnja Polskava
15 Andrej Bombek: MLADI IMAJO MOČ, STARI PA MODROST, 3. l., Srednja tehniška in poklicna šola Trbovlje
17 Žan Brezovnik: OBISK V DOMU SVETE EME, 4. r., OŠ Šentjanž pri Dravogradu
19 Jošt Krivonog: KO SE INVALIDNOSTI PRIDRUŽI ŠE STAROST 7. r., OŠ Črna na Koroškem
19 Anika Murovec: POČITNICE, 7. r., OŠ Čepovan
23 Nika Šoštaric: KO SE INVALIDNOSTI PRIDRUŽI ŠE STAROST, 6. r., OŠ Olge Meglič Ptuj
23 Tanja Turičnik: MLADI IMAJO MOČ, STARI PA MODROST: ŽIVLJENJE INVALIDA V (MED)GENERACIJSKEM KROGU, 8. r., OŠ Prežihovega Varanca Ravne na Koroškem
25 David Kovačič: TEKMOVANJE V PLAVANJU, 4. r., OŠ Dornberk
25 Noel Gregori: PIŠEM PISMO STAREMU ATU, 9. r., OŠ Koroška Bela
27 Tamara Krivec: MLADI IMAJO MOČ, STARI PA MODROST, 8. r., OŠ Črna na Koroškem
29 Miha Krištofelc: MOJ STRIC VIKI, 6. r., OŠ Podgorje pri Slovenj Gradcu
31 Laura Brečko: MLADI IMAJO MOČ, STARI PA MODROST, 8. r., OŠ Trzin

Lana Lanišnik, 6. r., OŠ Trbovlje; mentorica: Miroslava Kovačič

ZBORNIK PRISPEVKOV

učencev in dijakov, ki so sodelovali v Pedagoški akciji
Zveze delovnih invalidov Slovenije v letu 2012

ZBORNIK PRISPEVKOV

učencev in dijakov, ki so sodelovali v Pedagoški akciji
Zveze delovnih invalidov Slovenije v letu 2012

